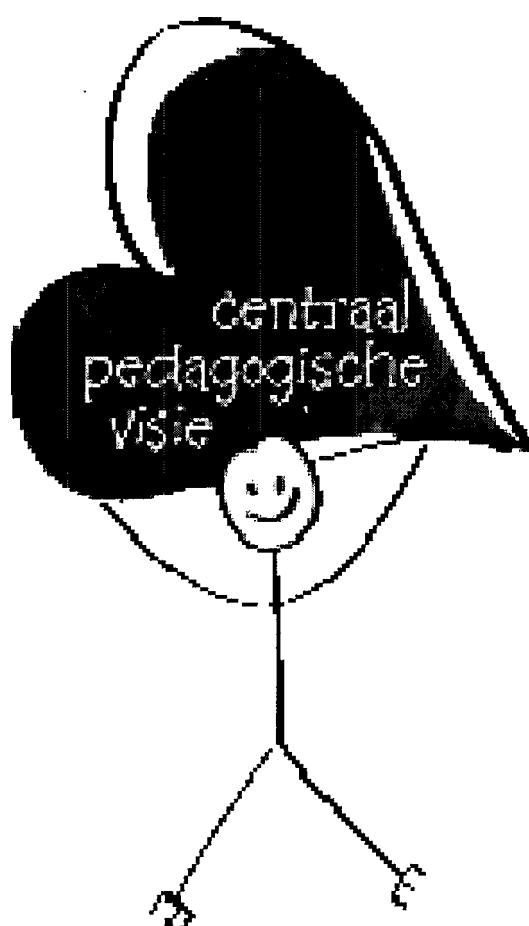

Visies op pedagogisch leefklimaat in wijk 2.

Emmy Knoll en Mara Visser
Christelijke Hogeschool Windesheim
Maatschappelijk Werk en Dienstverlening
Juni 2008

Visies op pedagogisch leefklimaat in wijk 2.

Namen: Emmy Knoll en Mara Visser
Publicatie: Juni 2008
Opleiding: Christelijke Hogeschool Windesheim, Maatschappelijk Werk en
Dienstverlening

Begeleider: John ter Horst
Opdrachtgevers: Bertil Uittenbogaard en Bob Schoorel
Projectinstelling: Christelijke Hogeschool Windesheim Zwolle, lectoraat Veiligheid
en Sociale Cohesie.

Voorwoord

Voor u ligt een onderzoeksrapport dat gaat over visies ter verbetering van het pedagogische leefklimaat in wijk 2 te Deventer. Voor het verzamelen van informatie zijn we regelmatig op en neer gereden van Zwolle naar Deventer. We hebben met medewerkers van verschillende maatschappelijke organisaties in wijk 2 gesproken, getracht hun visies in kaart te brengen. Wij willen deze mensen graag bedanken voor de tijd die ze voor ons hebben vrij gemaakt. Dit onderzoeksrapport dient tevens als afstudeeropdracht van onze opleiding Maatschappelijk Werk en Dienstverlening. Ons afstudeeronderzoek was deelonderzoek van een groter onderzoek geïnitieerd door het lectoraat 'Veiligheid en Sociale Cohesie' van de Hogeschool Windesheim te Zwolle. De opdrachtgevers vanuit het lectoraat waren Eïertil Uittenbogaard en Bob Schoorel. Onze inhoudelijke begeleider was John ter Horst. We willen alle drie begeleiders danken voor hun inzet en begeleiding.

Vriendelijke groeten,

Mara Visser
Emmy Knoll

Samenvatting

Om kinderen en jongeren mogelijkheden te bieden om zich te kunnen ontwikkelen en ontplooiën, zijn gunstige omstandigheden van belang. Of het opgroeiklimaat optimaal is, is afhankelijk van de situatie thuis, op school en in de buurt of wijk.

Dit onderzoek is gericht op wijk 2 te Deventer. De reden om deze wijk te onderzoeken, waren de signalen die er op wezen dat de omstandigheden van de kinderen en jongeren daar niet optimaal zouden zijn.

Wij hebben allereerst door literatuuronderzoek gekeken naar de ontwikkeling van de kinderen en jongeren in de verschillende leeftijdsfasen. Daarop volgend hebben we het belang van de sociale omgeving en visies op pedagogische benadering onderzocht.

Wij hebben het klimaat waarin de kinderen en jongeren in wijk 2 opgroeien onderzocht. Dit heeft plaats gevonden op organisatieniveau, omdat maatschappelijke organisaties veel invloed kunnen uitoefenen op de omstandigheden van kinderen en jongeren thuis en in de wijk. De gemeente heeft hierin een belangrijke rol als uitvoerder van de WMO en de regiefunctie die daarmee ontstaat.

Onderzocht is welke visies maatschappelijke organisaties hebben op het pedagogische leefklimaat van de kinderen en jongeren in deze wijk. Er zijn tien maatschappelijke organisaties bij betrokken. Van deze organisaties zijn in totaal 13 medewerkers geïnterviewd, die allen werkzaam zijn in wijk 2.

Uit de interviews zijn opmerkelijke resultaten gekomen, die het signaal bevestigen, dat de omstandigheden niet optimaal zijn en dat de organisaties daarin meer kunnen betekenen. Naar aanleiding van deze conclusie hebben wij dan ook een aantal aanbevelingen gedaan.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	7
1.1. Achtergrond van het onderzoek	7
1.2. Probleemstelling	8
1.3. Centrale onderzoeksvraag en deelvragen	8
1.4. Doelstelling	8
1.5. Relevantie van het onderzoek	8
1.6. Onderzoeksgebied; wijk 2	9
1.7. Operationalisering van begrippen	9
1.8. Onderzoeksmethode	11
2. Literatuurverkenning	13
2.1. De ontwikkeling van kinderen en jongeren	13
2.2. Pedagogische aanpak kinderen	18
2.3. Pedagogische benadering	19
2.4. Wet Maatschappelijke Ondersteuning	20
3. Resultaten	23
4. Conclusies	51
5. Aanbevelingen	55
Bronnen	57
Bijlage 1; interviewvragen	58
Bijlage 2; respondenten maatschappelijke organisaties	59

1. Inleiding

Jan is een jongen van 14 jaar. Hij gaat naar het IVBO (nu leerwegondersteunend onderwijs). Hij heeft het niet naar zijn zin op school, hij vindt het saai en te moeilijk. Hij gaat 's morgens wel naar school, maar voor de middag is hij vaak al weer vertrokken. Dan gaat hij met nog een paar vrienden op het plein in het centrum 'hangen'. De leraar van school heeft wel eens gesprekken gehad met zijn ouders, maar zij geven aan niet te weten waar hij uithangt. Zijn ouders weten ook niet dat hij, net als zijn vrienden, overdag bier drinkt en af en toe blowt. Soms gaat zijn jongere broertje van 12, Pieter, mee. Ook hij vindt school niks en thuis zitten moet hij helemaal niet aan denken. Hun ouders zitten de hele dag thuis en zij hebben geen zin om daar bij te gaan zitten. Dan krijgen ze toch alleen maar ruzie. Bovendien zijn hun zusje Ankie van 9 en hun broertje Gerard van 8 ook vaak thuis, dat vinden ze niet leuk. Die zijn zo druk en houden steeds de computer en televisie bezet, waardoor zij thuis toch niks te doen hebben. Bovendien lopen ze het risico dat als ze naar huis gaan, ze op hun broertje Edje van 1 moeten passen. Dan moeten ze hem meenemen naar een speeltuin ofzo, waardoor ze niet meer kunnen doen waar ze zin in hebben. De broers hebben het gevoel dat hun ouders het niet erg vinden dat ze niet thuis zijn. Ze gaan zelf ook vaak weg, op visite bij de burens of naar een oom en tante. En als ze thuis zijn wordt er vaak geruzied, over geld dat ze niet genoeg hebben of over elkaar of over het huis of over de burens. Daarbij wordt er overdag veel gerookt en alcohol gedronken in huis. De ouders sturen Ankie en Gerard vaak het huis uit, die dan Edje ook moeten meenemen, omdat ze dan even rust willen.

1.1. Achtergrond van het onderzoek

Bovenstaande casus illustreert het belang van onderzoek ter verbetering van het pedagogische leefklimaat in wijk 2 te Deventer. Wij hebben dit onderzoek niet zelf bedacht, maar hebben een deelonderzoek uitgevoerd namens het lectoraat Veiligheid en Sociale Cohesie van de Christelijke Hogeschool Windesheim te Zwolle. De algemene vraagstelling van dit onderzoek is: 'hoe creëren we in wijk 2 te Deventer een pedagogisch leefklimaat waarin kinderen en jongeren kunnen opgroeien'. Om deze vraag te beantwoorden zijn vier deelonderzoeken uitgevoerd, waarin studenten vanuit hun eigen opleidingsperspectief getracht hebben een bijdrage te leveren. Twee SPH studenten hebben zich gericht op de leefbaarheid en veiligheidsbeleving van de kinderen en jongeren in wijk 2. Eén Pabo student heeft zich gericht op het onderwijsaanbod in wijk 2. Twee Master Speciaal Onderwijs studenten hebben zich gericht op de toekomstvisie van wijk 2. En wij, twee MWD studenten, hebben ons gericht op de visie van maatschappelijke organisaties ter verbetering van het pedagogische leefklimaat in wijk 2.

Initiatiefnemer voor dit grootscheepse onderzoeksproject is niet alleen het lectoraat Veiligheid en Sociale Cohesie, maar ook de woningcorporatie Rentree te Deventer. Het Lectoraat zou in eerste instantie een onderzoek uitvoeren in de Rivierenwijk te Deventer. Dit ging niet door, omdat er in deze wijk al definitieve plannen waren voor vernieuwing. Dit onderzoek zou daarom geen functie meer hebben en zou in principe "mosterd na de maaltijd" zijn. Om die reden is besloten om het onderzoek te richten op het Rode Dorp, wat een buurt is van wijk 2. Op initiatief van woningcorporatie Rentree is dit onderzoeksgebied uitgebreid naar heel wijk 2. De reden hiervan is dat vrijwel alle organisaties spreken over wijk 2 als geheel en niet zozeer de verschillende buurten onderscheiden.

1.2. Probleemstelling

In dit onderzoek hebben we de volgende probleemstelling willen beantwoorden: 'Bestaat er onder verschillende maatschappelijke organisaties een (eenduidige) visie op het verbeteren van het pedagogische leefklimaat in wijk 2 te Deventer?'

1.3. Centrale onderzoeksvraag

Voortkomend uit bovenstaande probleemstelling en deels antwoord gevend op de algemene vraagstelling, luidt onze centrale onderzoeksvraag als volgt:

'Wat is de visie van verschillende maatschappelijke organisaties op het verbeteren van het pedagogische leefklimaat voor kinderen en jongeren in wijk 2 te Deventer?'

Deelvragen

Om onze centrale onderzoeksvraag te beantwoorden hebben we de volgende deelvragen geformuleerd:

- Hoe ziet het huidige pedagogische leefklimaat in wijk 2 er uit?
- Welke visies hanteren maatschappelijke organisaties ter verbetering van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?
- Is er een eenduidige visie die maatschappelijke organisaties gezamenlijk hanteren ten aanzien van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?
- Op welke manier werken maatschappelijke organisaties met elkaar samen in de verbetering van het pedagogische leefklimaat?

1.4. Doelstelling

De doelstelling van ons deelonderzoek is in kaart brengen of er een (eenduidige) visie bestaat onder maatschappelijke organisaties betreffende verbetering van het pedagogische leefklimaat voor kinderen en jongeren in wijk 2 te Deventer.

1.5. Relevantie van het onderzoek

Wij committeren ons aan het einddoel van het gehele onderzoek zoals beschreven in het startdocument (Schoorel, Uittenbogaard 2007).

'Een bescheiden bijdrage leveren aan een verbeterd pedagogisch leefklimaat, een betere cohesie in de wijk en accentuering van beleidsdoelen voor de verbouwing'.

Aangezien er diverse problemen zijn op het gebied van het verbeteren van het pedagogische leefklimaat, is de relevantie van ons onderzoek, in kaart te brengen welke visie maatschappelijke organisaties hebben op pedagogisch leefklimaat. Dat is relevant, omdat er wel veel over gesproken en nagedacht wordt, maar een gezamenlijke visie hierop lijkt te ontbreken.

11.6. Onderzoeksgebied; wijk 2 Deventer

Zoals gezegd, dit onderzoek vindt plaats in wijk 2 te Deventer. Wijk 2 wordt ook wel de Oude Schil genoemd, omdat het als een schil om het oude stadscentrum heen ligt. De wijk bestaat vooral uit vooroorlogse buurten, met veel sociale woningbouw. Er is relatief weinig **2iogenaamde** gestapelde bouw. Wijk 2 is ingedeeld in een aantal subwijken. De subwijken zijn zeer verschillend van bouw. In sommige buurten staan veel herenhuizen uit de jaren dertig, in andere buurten weer veel huurwoningen. Ook verschillen de bewoners in klasse en etniciteit. Een deel van de wijkbewoners is laag opgeleid, anderen weer hoog opgeleid en ook wonen er veel allochtonen. Het is dus moeilijk om de wijk een bepaald label te geven. Een aantal buurten zijn de laatste jaren gerenoveerd. Een voorbeeld hiervan is de Beestenmarkt (Voorstad-Centrum), welke grenst aan de achterkant van het station. Ook in de buurt Driebergen worden nog nieuwe woningen bijgebouwd, deels huur- en deels koopwoningen. Dit tot tevredenheid van de bewoners. Uit recentelijk buurtonderzoek blijkt dat veel bewoners hun buurt als prettig ervaren. Men voelt zich betrokken bij wat er gebeurt en hoe de buurt eruit ziet (www.deventer.nl).

Er zijn ook signalen dat bewoners in de wijk overlast ervaren van spelende kinderen en jongeren. Dit omdat er voor kinderen weinig speelvoorzieningen zijn en er over het algemeen weinig uitdagende plekken zijn om te spelen. De wel aanwezige speelvoorzieningen zijn niet veilig, slecht onderhouden of sluiten niet aan bij de behoefte van kinderen en jongeren. Ook wordt er geklaagd door bewoners dat sommige buurten hard achteruit zijn gegaan en dat er samen weinig ondernomen wordt om te buurt te verbeteren. Het betreft hier voornamelijk klachten van bewoners uit de zogenaamde Volksbuurtjes'.

1.7. Operationalisering van begrippen

Om onze centrale onderzoeksvraag 'wat is de visie van verschillende maatschappelijke organisaties op het verbeteren van het pedagogische leefklimaat voor kinderen en jongeren in wijk 2 te Deventer' te beantwoorden, operationaliseren we de volgende begrippen;

Visie

Een visie is een min of meer samenhangend geheel van opvattingen betreffende een deel van de werkelijkheid waaruit je richtlijnen voor je eigen handelen en/of dat van anderen kan afleiden. Een visie op het pedagogische leefklimaat bestaat uit richtlijnen die een wenselijke en mogelijke vormgeving van het pedagogische leefklimaat aangeven (De Wit, 2002).

Pedagogisch leefklimaat

Het pedagogische leefklimaat verwijst naar de wijze en intentie van volwassenen om gunstige voorwaarden te scheppen voor de ontwikkeling van kinderen. Deze krijgt gestalte in de omgang tussen volwassenen en kinderen en de inrichting van de omgeving waarin ze samen verkeren. Voor de ontwikkeling van kinderen is communicatie over en weer tussen individuele en maatschappelijke factoren van belang. Daarbij gaat het niet alleen om gezinsfactoren, maar ook om socialisatiekaders van het kind, zoals de buurt, de school, de sport- of muziekvereniging, vrienden en vriendinnen en de bredere samenleving. Belangrijke psychologische basisbehoeften van kinderen zijn;

- de behoefte aan relatie, met name een veilige relatie met volwassenen en andere kinderen
- de behoefte aan competentie; het gevoel hebben iets te kunnen, competent te zijn
- de behoefte aan autonomie of onafhankelijkheid, het gevoel niet van anderen afhankelijk te zijn

(De Wit, 2002)

Wij hebben ervoor gekozen om naar aanleiding van de bronnen; De Wit 2002, Kalverboer en Zijlstra 2006, pedagogisch leefklimaat onder te verdelen in de volgende vijf thema's:

- **Opvoeding:** De wijze waarop een kind wordt grootgebracht en gevormd door zijn opvoeder.
- **Veiligheid:** Een omgeving waarin het kind wordt beschermd tegen gevaar en risico's.
- **Opgroeien en sociale omgeving:** De communicatie over en weer tussen het kind en de personen om hem/haar heen en de invloed daarvan op de ontwikkeling tot volwassenheid.
- **Vrije tijd:** De invulling van de tijd buiten school om.
- **Onderwijs:** Het systematisch overbrengen van kennis en vaardigheden door bevoegde leraren.

Maatschappelijke organisaties

Dit zijn organisaties die zich richten op verbetering van het sociale karakter van een samenleving. Ouders zijn primair verantwoordelijk voor hun kind, maar ook overheden en maatschappelijke organisaties zijn medeverantwoordelijk voor het scheppen van voorwaarden om de ontwikkeling en opvoeding van kinderen zo optimaal mogelijk te laten verlopen.

Maatschappelijke organisaties zijn ook verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van het jeugdbeleid. Jeugdbeleid richt zich op het kind, de jongere in de gemeenschap en gaat niet alleen over jeugd en ouders, voorzieningen en professionals, maar ook over de woonsituatie en de omgeving van het gezin, over werkgelegenheid voor ouders en jongeren, over ontwikkelingen en processen in de gemeenschap van wijken / buurten waar jeugdigen opgroeien, over de geschiedenis van de buurt, de feesten die er gevierd worden, de crisis en problemen die er zijn (Bruggraaff-Huiskes, 2006).

Kinderen en jongeren

Iedere burgerjonger dan 18 jaar.

1.8. Onderzoeksmethode

Binnen het onderzoek van het lectoraat Veiligheid en Sociale Cohesie, naar "opgroeien in wijk 2", hebben wij een deelonderzoek gedaan naar de visies van verschillende maatschappelijke organisaties op het verbeteren van het pedagogische leefklimaat voor kinderen en jongeren in wijk 2 te Deventer. We hebben gekozen voor een kwalitatief onderzoek. Dit is een onderzoek waarbij je overwegend gebruik maakt van gegevens van kwalitatieve aard en dat als doel heeft onderzoeksproblemen in of van situaties, gebeurtenissen en personen te beschrijven en te interpreteren. Kwalitatieve gegevens hebben betrekking op de aard, de waarde en de eigenschappen van het onderzochte verschijnsel en niet op kwantiteiten zoals; de hoeveelheid, de omvang, de frequentie of de mate van voorkomen van iets of iemand (Baarda en De Goede, 2001). Kijkende naar deze theorie wordt duidelijk dat kwalitatief onderzoek, in ons geval, de meest geschikte manier van onderzoeken is. Aangezien wij ons richten op visies en meningen van respondenten. Visies en meningen zijn namelijk kwalitatieve gegevens, en geen gegevens die uit te drukken zijn in cijfers.

Daarnaast is ons onderzoek een explorerend onderzoek. Bij een exploratief onderzoek is er vooraf geen theorie en zijn er ook geen scherpgeformuleerde hypothesen voorhanden. Exploratief onderzoek is juist gericht op de ontwikkeling van een theorie en/of scherpe(re) formulering van hypothesen. Via exploratief onderzoek wil je antwoord krijgen op open verschil en/of samenhangvragen (Baarda en De Goede, 1997). Ook in ons onderzoek was er nog geen theorie of een scherpe hypothese voorhanden. Het was de bedoeling een duidelijk beeld te krijgen van de verbanden of verschillen in de visie van de diverse maatschappelijke organisaties die wij hebben geïnterviewd (Baarda en De Goede, 1997). Hierdoor was de keuze voor een explorerend onderzoek gauw gemaakt.

We hebben bewust gekozen ons in dit onderzoek uitsluitend te richten op maatschappelijke organisaties die werkzaam zijn in wijk 2. Dit omdat ons onderzoek in een redelijk kort tijdsbestek afgerond moest worden. Het contact met een aantal organisaties was al gelegd, doordat deze organisaties al in een vroeg stadium betrokken zijn bij het gehele onderzoek van het lectoraat Veiligheid en Sociale Cohesie. Dit om mee te denken en mede richting te geven aan het onderzoek. Hierdoor was ons onderzoek bij vele organisaties al bekend, waardoor we redelijk gemakkelijk binnen kwamen bij de diverse maatschappelijke organisaties. Alle organisaties hebben we via de telefoon of e-mail benaderd, met het verzoek een bijdrage te leveren aan ons onderzoek door middel van het geven van een interview.

Alvorens wij aan de slag zijn gegaan met het inventariseren van de visies van diverse maatschappelijke organisaties hebben wij ons eerst verdiept in wijk 2. Dit door kennismakingsgesprekken te voeren met een aantal medewerkers van de maatschappelijke organisaties. Zij hebben ons het een en ander vertelt over de wijk en hebben ons een rondleiding gegeven. Op deze manier hebben wij met eigen ogen kunnen zien met welke wijk we te maken zouden krijgen. Daarnaast hebben we kunnen observeren in de wijk.

Om de visies van de organisaties zo goed mogelijk in beeld te krijgen hebben we gekozen voor open half gestructureerde interviews. Een open interview lijkt in sterkere mate dan een gestructureerd interview op een gewoon gesprek met iemand. De interviewer exploreert vragenderwijs gespreksonderwerpen om te ontdekken hoe de geïnterviewde tegen bepaalde dingen en/ of personen aankijkt. Een belangrijk aspect van een open interview is dat de informant of respondent het idee krijgt dat zijn antwoord, van welke aard of in welke vorm dan ook, acceptabel en waardevol is. Daarnaast kun je *met* een open interview tamelijk snel informatie krijgen over veel onderwerpen en onmiddellijk doorvragen als daartoe aanleiding bestaat (Baarda en De Goede, 2001).

We hebben ervoor gekozen ons interview op te delen in thema's waaronder dezelfde vragen terugkwamen. De interviews bevatten verschillende terreinen als gezin, school en buurt, van het brede begrip pedagogisch leefklimaat (zie bijlage 1).

In totaal hebben we dertien open interviews gehouden met medewerkers van tien maatschappelijke organisaties in wijk 2 (zie bijlage 2). Deze maatschappelijke organisaties zijn de volgende:

- > Gemeente Deventer
- > Rentreë
- > Politie IJsselland
- > Raster
- > Carinova
- > GGD
- > Wijk- en speeltuinvereniging De Driehoek
- > Sport Service Centrum
- > Stichting Brede School
- > Don Bosco

We hebben gekozen voor bovenstaande maatschappelijke organisaties, omdat zij nauw betrokken zijn bij kinderen en jongeren en de taak hebben het pedagogische leefklimaat te verbeteren in wijk 2. Daarnaast hebben we geprobeerd maatschappelijke organisaties te selecteren die allen op uiteenlopende gebieden van het pedagogische leefklimaat actief zijn, waardoor er ook een beeld ontstaat van de verschillende belangen van deze diverse maatschappelijke organisaties.

Naast de interviews hebben we literatuuronderzoek gedaan naar de ontwikkeling van kinderen en jongeren in de verschillende levensfasen. We hebben het belang van de sociale omgeving en visies op pedagogische benadering onderzocht. Vervolgens hebben we ook de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), prestatieveld 2 beschreven. De Gemeente, en ook organisaties in opdracht van de Gemeente, behoren de opvoeding van kinderen en jongeren in de gaten te houden en het pedagogische leefklimaat te verbeteren. Dit sluit mooi aan bij ons onderzoek, waarin we hebben onderzocht wat voor visie maatschappelijke organisaties hebben en welke taak zij zichzelf en andere maatschappelijke organisaties toebedelen in het verbeteren van het pedagogische leefklimaat.

2. Literatuurverkenning

Hierboven hebben we onze onderzoeksmethoden beschreven en gelegitimeerd. In ons onderzoek richten we ons op het pedagogische leefklimaat voor kinderen en jongeren en de visies daarop van verschillende maatschappelijke organisaties. In het volgende hoofdstuk zetten we theoretisch uiteen welke ontwikkelingspsychologische fases het kind en de jongere doormaakt. Ook beschrijven we twee benaderingswijzen. Dit niet alleen ter beantwoording van de onderzoeksvraag, maar ook om het belang van een goed opvoedingsklimaat aan te geven.

2.1. De ontwikkeling van kinderen en jongeren

Kleuter- peuterfase; drie tot zes jaar

De grove motoriek van het kind ontwikkelt zich in de fase van drie tot zes, zodat een kind bijvoorbeeld tot veel soorten sporten in staat is. Ook de fijne motoriek ontwikkelt zich zodat een kind met veel verschillende materialen om kan gaan en preciezere bewegingen kan uitvoeren (Tieleman, 2007). Tegen de tijd dat ze drie jaar zijn beheersen kinderen verschillende vaardigheden. Op vierjarige leeftijd zijn die vaardigheden verder verbeterd, omdat ze nog meer controle hebben gekregen over hun spieren. Ze kunnen bijvoorbeeld een bal zo nauwkeurig gooien dat een ander hem kan vangen en op vijfjarige leeftijd kunnen ze een ring om een paaltje werpen dat anderhalve meter verder staat (Feldman, 2005).

Aan het eind van de kleuterfase is een kind over het algemeen in staat om te leren schrijven. Sommige kinderen beginnen daar al eerder mee. De waarneming wordt minder gevoelsmatig, maar meer zakelijk. Dit hangt samen met de ontwikkeling van het denken. Er vindt ook een ontwikkeling van globaal naar gedetailleerde waarneming plaats. Tevens ontdekken peuters dat ze een eigen wil hebben en deze willen ze graag laten gelden. De gemakkelijkste manier om dat te doen is overal nee op te zeggen. Dit kan voor lastige opvoedkundige situaties zorgen, dit biedt wel een belangrijke voorwaarde voor het doelgericht en gewetensvol te leren handelen (Tieleman, 2007).

In de kleuterfase krijgen kinderen ook behoefte aan ander voedsel. Dit omdat ze in deze periode langzamer groeien dan in de babytijd, hebben ze minder voedsel nodig om hun groei in stand te houden. Soms is deze verandering in voedselconsumptie zo opvallend dat ouders bang zijn dat hun kind niet genoeg eet. Door kinderen uit bezorgdheid aan te moedigen meer te eten dan ze van nature geneigd zijn, bestaat de kans dat ze meer voedsel binnen krijgen dan ze nodig hebben. Uiteindelijk kan de hoge voedselconsumptie van kinderen leiden tot obesitas (overgewicht).

Kinderen onder de zes lopen tweemaal zo veel kans om te sterven door een ongeval dan door een ziekte. Het gevaar van verwondingen in de peuter- en kleutertijd is gedeeltelijk het resultaat van de grote mate van fysieke activiteiten in deze periode. Veel driejarigen denken dat het volkomen normaal is om op een wankelende stoel te klimmen om iets te pakken waar ze niet bij kunnen en veel vierjarigen vinden het leuk om aan een lage boomtak te hangen en heen en weer te zwaaien. Peuters en kleuters missen dus het besef dat hun activiteiten gevaarlijk kunnen zijn en ze zijn meestal minder voorzichtig dan oudere kinderen (Feldman, 2005).

In Nederland en Vlaanderen gaat ongeveer de helft van de peuters van twee tot drie jaar naar een peuterspeelzaal. Daarnaast hebben veel peuters ook nog met andere vormen van opvang te maken, zoals een oppas of kinderdagverblijf. Veel van deze faciliteiten hebben tot doel om kinderen vaardigheden bij te brengen die hun intellectuele en sociale vaardigheden bevorderen. Een belangrijke oorzaak dat kinderen naar een vorm van opvang gaan, is de stijging van het aantal gezinnen waarin beide ouders buitenshuis werken. Ontwikkelingspsychologen vinden steeds meer bewijzen dat kinderen er baat bij hebben als ze, voordat ze aan hun formele schoolcarrière beginnen, deelnemen aan een vorm van educatieve activiteit. In vergelijking met kinderen die thuis blijven en niet deelnemen aan vroege onderwijsactiviteiten genieten deze kinderen duidelijke cognitieve en sociale voordelen (Feldman, 2005).

Peuters en kleuters spelen op verschillende manieren samen. Jonge kleuters zijn vaak bezig met parallel spel; samen spelen met hetzelfde materiaal zonder interactie tussen beide. Tevens zijn ze ook bezig met toekijkend spel; kijken naar het spel van anderen zonder zelf mee te doen. Als de peuters en kleuters ouder worden zijn ze bezig met associatief spel; er vindt interactie plaats door het delen van de speelmaterialen, hoewel ze niet hetzelfde doen. Ten slotte gaan ze bezig met coöperatief spel; ze spelen echt met elkaar. Peuters en kleuters gaan echte vriendschappen aan, vooral wanneer hun ouders voor een warme, ondersteunende thuissituatie zorgen. Uit veel onderzoeken blijkt dat sterke, positieve relaties tussen ouders en kinderen stimulerend zijn voor het aangaan van relaties met andere kinderen. Tijdens de peuter- en kleuterjaren ontwikkelen kinderen hun zelfbeeld, de opvattingen over zichzelf die ze baseren op hun eigen waarnemingen, het gedrag van hun ouders en de maatschappij (Feldman, 2005).

De schooltijd; zes tot twaalf jaar

Als er twee woorden kenmerkend zijn voor de aard van de groei tijdens de schooltijd zijn het 'langzaam' en 'gestaag'. Vooral in vergelijking met de snelle groei in de eerste vijf jaar van het leven en met de opmerkelijke groeispurt die kenmerkend is voor de adolescentie, is de schooltijd een relatief rustige periode (Feldman, 2005). Schoolkinderen krijgen door hun lengtegroei een andere gedaante. Ze worden meestal slanker en de romp wordt platter. Deze gestalteverandering komt vaak in de tijd overeen met de geestelijke schoolrijpheid, maar het is zeker niet een oorzaak-gevolgsituatie; het zijn twee verschillende dingen (Tieleman, 2007).

De belangrijkste bedreiging van de veiligheid van lagere schoolkinderen zijn ongelukken die het resultaat zijn van hun grotere zelfstandigheid en mobiliteit. De nieuwste bedreiging van de veiligheid van lagere schoolkinderen is het Internet. Hoewel softwareontwikkelaars druk bezig zijn met het maken van programma's die de toegang tot bepaalde computersites blokkeren, zijn de meeste deskundigen van mening dat streng toezicht van ouders de beste manier is om de veiligheid van kinderen te garanderen (Feldman, 2005).

De school is onmiskenbaar een belangrijk instituut, waar kind zijn/haar zelfbeeld ontwikkelt. Het is heel belangrijk voor het zelfbeeld en het zelfvertrouwen van het kind dat het niet ondervraagd of overvraagd wordt. Hoewel er veel ideeën zijn om het onderwijs beter bij de ontwikkeling van het kind te laten aansluiten, blijkt het in de praktijk nog lang niet altijd adequaat te gebeuren (Tieleman, 2007).

Tussen de zes en twaalf jaar probeert het kind competenties te ontwikkelen waarmee het problemen met ouders, leeftijdsgenoten, school en de wereld om hem/haar heen het hoofd kan biesden. In de schooltijd concentreren kinderen zich niet alleen op de enorme hoeveelheid informatie die ze op school krijgen aangeboden, ze proberen ook een plek te verwerven in hun sociale wereld. Succes leidt in dit stadium tot gevoelens van competentie en bekwaamheid. Omgekeerd leiden moeilijkheden in dit stadium tot gevoelens van mislukken en onvermogen. Ook de manier waarop kinderen tegen vriendschap aankijken verandert in de loop van de schooltijd. Eerst is vriendschap vooral een kwestie van samen leuke dingen doen, vervolgens gaan kinderen letten op karaktereigenschappen die in hun behoeften kunnen voorzien. Tot slot gaan ze waarde hechten aan intimiteit en loyaliteit (Feldman, 2005).

Het moreel oordelen van het schoolkind en de ontwikkeling van het geweten krijgt tevens een plaats in de beleving en het denken van het schoolkind. Het geweten heeft een absoluut karakter. Wat fout is, is onder alle omstandigheden fout. Orde en regelmaat zijn belangrijk, maar ook de gevoelens en intentie van iemand bepalen of gedrag als juist kan worden beoordeeld. Door het ontstaan van allerlei verschillende groepen waarvan het kind deel kan uitmaken, vindt een uitbreiding plaats van het aantal sociale ervaringen van het schoolkind. De ontwikkeling van jongens en meisjes verloopt niet op dezelfde manier en in hetzelfde tempo. Je ziet dan ook weinig interesse in de andere sekse en onbegrip voor elkaar; er ontstaan meisjes- en jongensgroepen. In de meeste schoolklassen komt het zondebokfenomeen voor. Dit heeft onder andere te maken met frustraties van kinderen die ze niet elders kunnen uiten. Ook ontstaat het zondebokfenomeen doordat kinderen alles doen om bij een groep te horen (Tieleman, 2007).

Adolescentie

Deze periode is een lange fase waarin het kind zich tot een volwassene ontwikkelt, die eigen keuzes maakt en verantwoordelijk is voor zijn eigen handelen. De lichamelijke veranderingen bestaan enerzijds uit een strekkings- en vullingsfase, waarbij meisjes ronder worden en jongens gespierder, en anderzijds uit de ontwikkeling van de primaire en secundaire geslachtsrijpheid. De primaire geslachtsrijpheid is bedoeld voor de voortplanting en de secundaire is meer uiterlijk zichtbaar en hoorbaar en heeft een soort signaalfunctie voor het andere geslacht (Tieleman, 2007).

De verdere rijping van het centrale zenuwstelsel maakt het mogelijk dat abstract en hypothetisch deductief redeneren¹ mogelijk wordt. Hoe dit denken zich verder ontwikkelt is mede afhankelijk van het onderwijs dat ze verder volgen. Abstract en hypothetisch deductief denken veroorzaakt een kritische houding van pubers ten opzichte van de volwassenen, die hen proberen op te voeden en hun normen en waarden proberen bij te brengen. Jonge pubers zullen volwassenen in de regel bekritisieren, terwijl oudere pubers constructief willen meedenken over alternatieve normen en regels. Hoe langer pubers op school zitten of studeren, hoe langer deze periode zal duren. Pubers die vroeg gaan werken, zullen zich eerder aan de werkende volwassenen aanpassen, terwijl degenen die langer studeren meer alternatieve denkwijzen in hun persoonlijkheid zullen integreren (Tieleman, 2007).

Adolescenten zijn vaak egocentrisch en denken dat ze voortdurend worden geobsen/eerd door een imaginair publiek². Ook creëren ze persoonlijke fabels waarin de nadruk ligt op hun uniekheid en hun onkwetsbaarheid. Weten wie je bent en accepteren wie je bent zijn twee verschillende dingen. Hoewel adolescenten steeds beter gaan begrijpen wie ze zijn (hun zelfbeeld), garandeert deze kennis niet dat ze ook meer tevreden met zichzelf zijn (eigenwaarde). Sterker nog, hun groter inzicht in zichzelf zorgt er juist voor dat ook al hun gebreken duidelijker in beeld komen.

In het stadium van Identiteit-versus-identiteitsverwarring³ (Piaget) proberen tieners erachter te komen wat hen uniek maakt en wat hen onderscheidt van anderen. Ze proberen hun specifieke sterke en zwakke punten te ontdekken en vast te stellen welke rol ze het best kunnen spelen in hun toekomstige leven. Tijdens dit ontdekkingsproces proberen ze vaak verschillende rollen of keuzes uit om te zien of die aansluiten bij hun capaciteiten en hun zelfbeeld. Adolescenten proberen te begrijpen wie ze zijn door keuzes te maken met betrekking tot hun persoonlijke, beroepsmatige, seksuele en politieke overtuigingen.

In dit stadium is de maatschappelijke druk hoog. Adolescenten voelen zich onder druk gezet om te kiezen of ze na de middelbare school gaan werken of studeren en welk beroep ze zullen kiezen, als ze willen gaan werken. Dit zijn nieuwe keuzes, omdat de maatschappij een onderwijstraject voor hen had uitgestippeld. Dit traject eindigt op de middelbare school, zodat adolescenten moeilijke keuzes moeten maken over hun eigen toekomst (Feldman, 2005).

¹ Een manier van probleem oplossen die wordt gekarakteriseerd door het vermogen om hypothesen te testen en logische conclusies te trekken op basis van de uitkomsten. *Piaget*

² Ze gedragen zich alsof ze optreden voor een publiek dat hun gedrag en verschijning nauwlettend in de gaten houdt. *Piaget*

De periode waarin de puber zich gedeeltelijk losmaakt van de opvoeders zorgt voor disharmonie in het gezin. Veel ouders vragen zich in deze periode af wat er mis is gegaan of waarom hun kinderen ineens andere gedachten hebben en bijvoorbeeld zulke vreemde kleren dragen. Ook kunnen ze soms moeilijk begrijpen dat hun kind ineens zo veel kritiek heeft op allerlei regels en structuren die het pedagogische klimaat aangenaam en werkbaar maakten. Terwijl de kinderen eerst aangepast waren aan normen en conventies, lijken ze dat ineens niet meer te zijn in deze fase. Het is belangrijk dat zij net als met de onwillige peuter proberen te onderhandelen over zaken die zij echt belangrijk vinden, zodat alle partijen hun autonomie kunnen behouden (Tieleman, 2007).

De puberteit is er een van experimenteren op allerlei gebieden. Er wordt geëxperimenteerd met kleding en haardracht, maar ook met denkwijzen en tegenovergestelde meningen van die van hun ouders of leerkrachten. Dat valt allemaal nog binnen het normale gedrag van deze leeftijdsgroep. Het experimenteren leidt bij sommige pubers echter tot risicovol gedrag. Hierbij kun je denken aan onbeschermd vrijen of uit een rijdende auto springen.

De leeftijdsgenoten of 'peer groups' geven de puber de gelegenheid om te experimenteren met sociale vaardigheden en rollen. Dankzij deze groepen kunnen zij bovendien hun zelfwaardering in deze soms onzekere fase blijven behouden. 'Peer groups' onderscheiden zich in formaliteit en continuïteit (Tieleman, 2007).

Een reden dat leeftijdsgenoten in de adolescentiefase een zodanig grote rol spelen, is onder meer dat adolescenten hun meningen, capaciteiten en zelfs fysieke veranderingen met leeftijdsgenoten vergelijken en evalueren, een proces dat sociale vergelijking word genoemd. Men denkt vaak dat tieners zeer gevoelig zijn voor 'peer pressure', de druk die hun leeftijdsgenoten uitoefenen om zich te conformeren aan hun gedrag en attitudes., Onderzoek wijst uit dat dit zeker niet altijd zo is. In sommige gevallen zijn adolescenten zeer gevoelig voor de invloed van hun leeftijdsgenoten. Bij het bepalen van wat ze aantrekken, met wie ze uitgaan en welke films ze kijken, laten adolescenten zich vaak beïnvloeden door hun leeftijdsgenoten. Maar als het gaat om niet-sociale zaken, zoals het kiezen van een beroep of het oplossen van problemen, zullen ze zich eerder spiegelen aan een ervaren volwassene. Vooral in de middenfase en in de late adolescentiefase wenden tieners zich tot mensen die in hun ogen deskundigen zijn op een bepaald gebied. Als ze met sociale problemen zitten, wenden ze zich tot de mensen die daar waarschijnlijk het meest in thuis zijn, hun leeftijdsgenoten (Feldman, 2005).

Hierboven hebben we de ontwikkeling van het kind en de jongere beschreven. In de volgende paragraaf zullen we twee theorieën uiteen zetten over hoe kinderen pedagogisch benaderd kunnen worden. De sociaal ecologische benadering van Bronfenbrenner en de pedagogische benadering van Litt.

2.2. Pedagogische aanpak kinderen

Basisveronderstelling in de sociaal-ecologische benaderingswijze van Bronfenbrenner (1979) is dat de mens als individu een sociaal ingesteld wezen is, waarbij hij in zijn functioneren voortdurend in wisselwerking staat met zijn omgeving, en daar ook grotendeels van afhankelijk is. In een gunstige omgeving zal hij in principe beter tot zijn recht komen of functioneren dan in een bedreigende omgeving. Op school zal een kind het didactisch beter doen wanneer het 'goed in zijn vel' zit dan wanneer hij gebukt gaat onder pestgedrag, zich ongelukkig voelt of bang is. Op SVO-LOM Den Bongerd te Oss gaat men nog een stap verder: een kind moet zich eerst emotioneel goed voelen voordat het intellectueel en didactisch naar vermogen kan presteren. Het kind moet zich veilig voelen, weten dat er ondersteuning voorhanden is waarin bij tijden van nood op teruggevallen kan worden, voldoende zelfvertrouwen hebben en voldoende welbevinden opbouwen. Het welbevinden van een kind gaat in deze visie vooraf aan, of is een noodzakelijke voorwaarde voor, het didactisch presteren van een kind. Dit geldt overigens ook voor andere aspecten van zijn functioneren zoals gedragsmatig aangepast kunnen reageren (De Broek, 2002). Bronfenbrenner (1979) spreekt in dit verband van de ecologie van het opgroeiende kind. Het model dat hij ontwikkelde is een alternatief voor de traditionele benaderingen in de ontwikkelingspsychologie. Bronfenbrenner geeft de ecologische omgeving weer als een 'topografisch' geheel van systemen. In dit model is ieder systeem ingebed in een bredere context. Hij onderscheidt hierin micro-, meso-, exo- en macrosystemen (www.sbo-agera.nl).

Nader ingevuld kan bij de onderscheiden systemen gedacht worden aan:

- *Microsysteem*: het geheel van relaties tussen het kind en zijn omgeving in een bepaalde setting bijv. het gezin. Settings kunnen gezien worden als fysische (huisvesting, ruimte, speelgoed) en sociale arrangementen (personen die direct en dagelijks met het kind te maken hebben).
- *Mesosysteem*: bijv. peuterspeelzaal, school etc. en hun invloed op het kind.
- *Exosysteem*: microsystemen functioneren in een bredere sociale en informeel/formele context bijv. werk van ouders, sociaal netwerk van ouders, de buurt waarin het gezin woont, etnische of religieuze gemeenschap.
- *Macrosysteem*: dit systeem is geen concrete of sociale structuur, want heeft betrekking op de cultuur of de heersende ideologie van de samenleving. Cultuur en/of ideologie komen tot uiting in het economische systeem, sociale voorzieningen etc. Makkelijk indenkbare bijv. de uiteindelijke invloed van een (religieuze) ideologie op de opvoeding en dus de ontwikkeling van kinderen (www.slbo-agera.nl).

2.3. Pedagogische benadering

Litt (1967) onderscheidt twee traditionele visies ten aanzien van de wijze waarop een kind pedagogisch benaderd of opgevoed zou moeten worden. Enerzijds kan men van mening zijn dat het kind zoveel mogelijk vrijgelaten moet worden in zijn groei naar volwassenheid. In pedagogische zin moet men zich dan vooral richten op ondersteuning en optimalisering van een proces van natuurlijke rijping. Men kan echter ook de overtuiging hebben dat een kind niet vrijgelaten moet worden maar juist sturing en leiding nodig heeft. Niet het kind maar de ouder weet wat goed voor hem is, en het kind dient zich aan te passen aan de regels die de opvoeder het kind oplegt (De Broek, 2002). Vanaf de jaren vijftig en zestig zijn er veel wetenschappelijke studies verricht naar de aard van allerlei opvoedingspraktijken en de pedagogische aanpak van kinderen. Uit wetenschappelijk onderzoek komt grotendeels hetzelfde beeld naar voren, namelijk dat er in het pedagogisch handelen grofweg twee basisdimensies te onderscheiden zijn; te weten warmte/ ondersteuning en controle/ disciplineren. Deze twee basisdimensies komen grotendeels overeen met de visie van Litt. De twee basisdimensies blijken los van elkaar te staan; zijn dus onderling onafhankelijk en komen beide in meerdere of mindere mate voor in het pedagogisch handelen van iedere opvoeder (De Broek, 2002).

Binnen de twee basisdimensies warmte/ ondersteuning en controle/ disciplineren kunnen een aantal aspecten of componenten onderscheiden worden:

Warmte- of ondersteuningsdimensie:

- *Affectie*; het gaat hierbij om pedagogisch handelen in de vorm van liefdesuitwisseling, intimiteit en hechtingsuitingen.
- *Emotionele steun*; beschikbaarheid voor het kind, het kind emotioneel waarderen en bevestigen door vertrouwen in zijn kunnen uit te spreken, opbeuren, oppeppen etc.
- *Responsiviteit, sensitiviteit en monitoring*; onder responsiviteit wordt verstaan het adequaat reageren op signalen van het kind. Hieraan vooraf gaat sensitiviteit: het open staan voor signalen van een kind. Onder monitoring wordt verstaan het in het kader van ondersteuning volgen en continu in de gaten houden van een kind (De Broek, 2002).

Controledimensie:

- *Machtsuitoefening*; afdwingen van bepaald gedrag via bevelende/ eisende opmerkingen, maar ook via belonen en bestraffen.
- *Inductie*; uitleg geven en redenen aangeven waarom bepaald gedrag ongewenst is.
- *Bestrafing*; zal doorgaans een meer korte termijn effect op het gedrag van kinderen hebben en inductie een meer lange termijn effect omdat het kind er de redelijkheid van een corrigerende maatregel door kan gaan inzien.
- *Liefdesonthouding*; dreigen niet meer van het kind te houden wanneer een kind volhardt in regeloverschrijdend gedrag dan wel daar mee wil gaan beginnen. Liefdesonthouding is een vorm van machtsuitoefening welke in de literatuur wordt afgewezen. Van belang is dat bij het intolereren en sanctioneren van afwijkend gedrag niet de persoon van het kind afgewezen wordt, maar het specifieke gedrag van dat kind.
- *Structureren*; regels opstellen, eisen stellen en de context inrichten (De Broek, 2002).

We hebben de ontwikkeling en pedagogische benaderingen omschreven. Voor ons onderzoek is de politiek ook van belang, zij hebben een belangrijke taak en verantwoordelijkheid als het gaat om de opgroeiende kinderen en jongeren. In de volgende paragraaf komt dit naar voren in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.

2.4. Wet **Maatschappelijke Ondersteuning**

Traditioneel zijn ouders verantwoordelijk voor de opvoeding van kinderen (Bruggaaff-Huiskes 2006, De Wit 2002). Steeds meer echter wordt opvoeden ook een zaak van de samenleving. Vooral gemeenten hebben een sleutelrol toebedeeld gekregen om de opvoeding van kinderen in de gaten te houden. Scholen, sportclubs, politie, zelfs woningcorporaties, richten zich, namens de gemeente, op de opvoeding van kinderen en hebben als taak gekregen het pedagogische leefklimaat van kinderen en jongeren te verbeteren. Dit omdat op 1 januari 2007 de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) van kracht is gegaan. Met de WMO wordt beoogd dat iedereen kan 'meedoen' in de maatschappij. Daarbij gaat de aandacht vooral uit naar mensen voor wie dit minder vanzelfsprekend is, bijvoorbeeld dooreen beperking, chronische ziekte of ouderdom.

In de WMO worden verschillende 'oude' wetten (of delen van wetten) gebundeld: de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg), de Welzijnswet, een aantal onderdelen uit de Algemene wet bijzondere ziektekosten (Av/bz) en de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) uit de Wet collectieve preventie volksgezondheid (Wcpv). De Wvg en de Welzijnswet vielen al onder de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Met de invoering van de WMO komen daar een deel van de Awbz en de OGGZ bij. De grootste verandering is dus de bundeling van de wetten en het feit dat de gemeenten straks voor meer terreinen verantwoordelijk zijn (Bijlsma en Bunthof, 2006).

De gemeenten moeten de WMO gaan uitvoeren. Maar de gemeenten staan er niet alleen voor, ook (maatschappelijke) organisaties als de GGD, scholen, politie en woningcorporaties kunnen in de WMO voorbereiding en uitvoering een rol spelen. Dat kan bijvoorbeeld middels vrijwilligerswerk en mantelzorg, maar ook door het geven van goede informatie en advies, huishoudelijke hulp en opvoedingsondersteuning. De WMO taak van gemeenten om burgers maatschappelijk beter te ondersteunen is vastgelegd in negen prestatievelden. Dit zijn de kaders waarop de gemeente beleid moet formuleren. De prestatievelden zijn als volgt (Bijlsma en Bunthof, 2006):

1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.
2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.
3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning.
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers.
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer.
7. Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang.
8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulpverlening bij rampen.
9. Het bevorderen van verslavingsbeleid.

Binnen dit onderzoek richten wij ons vooral op het tweede prestatieveld, namelijk op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden. Uit eerder onderzoek in de Zaanstreek blijkt namelijk dat ouders in verschillende gemeenten behoefte hebben aan opvoedondersteuning. In Zaanstreek-West blijkt 13,6 procent van de burgers problemen met opvoeden te hebben. In Oostzaan is dat 8,2 procent en in Purmerend zelfs 18,6 procent (GGD Zaanstreek Waterland). Des te belangrijker natuurlijk is het dat maatschappelijke organisaties belast met opvoedondersteuning wel een visie hebben hoe ouders te ondersteunen. Dit is niet vanzelfsprekend omdat in de Wet op de Jeugdzorg (2005) vooral hulpverlening en gerechtelijke organisaties daar verantwoordelijk voor waren. Binnen de Jeugdzorgwet 2005 richt het ministerie van Volksgezondheid zich op de vrijwillige hulpverlening, de hulpverlening aan licht verstandelijk gehandicapten en jongeren met psychische problemen. Het ministerie van Justitie houdt zich vooral bezig met jongeren die extra bescherming nodig hebben (voogdij) of in contact zijn gekomen met het jeugdstrafrecht. Concreet zijn in de Jeugdzorgwet 2005 de volgende taken geformuleerd (Informatiebrochure Wet op de Jeugdzorg, 2005):

- Signaleren van dreigende problematiek: bijv. de coördinatie tussen signalerende organisaties.
- Toegang tot het hulpaanbod: heeft betrekking op het totale lokale en regionale hulpaanbod, zoals vroeg- en voorschoolse educatie, onderwijs achterstands- en HALT-voorzieningen.
- Lichte pedagogische hulp: het bieden van opvoedingsondersteuning aan ouders en gezinnen waar problemen zijn of dreigen te ontstaan en het schoolmaatschappelijk werk.
- Coördinatie van zorg: het afstemmen en bundelen van zorg in het geval dat meerdere hulpsoorten nodig zijn om een jeugdige of gezin te ondersteunen.
- Informatie en advies.

Hoewel prestatieveld 2 aansluit op de nieuwe jeugdwet, is er dus ook een groot verschil. Niet alleen traditionele hulpverlening organisaties zijn belast met het bewaken van het pedagogische leefklimaat in Nederland, ook scholen, sportclubs, politie en zelfs woningcorporaties worden daar tegenwoordig bij betrokken. De vraag is alleen hoe deze 'nieuwe' opvoedkundigen hun taak uitvoeren. Hebben gemeenten en verschillende maatschappelijke organisaties een visie op het verbeteren van het pedagogische leefklimaat? Hoe luidt deze visie? Stemmen gemeenten en maatschappelijke organisaties hun visies op elkaar af? Kortom, hoe wordt prestatieveld 2 van de WMO uitgevoerd?

3. Resultaten

Hierboven hebben we aan de hand van de WMO de verantwoordelijkheid van de gemeenten beschreven en hoe zij dit vervolgens moeten uitbesteden aan maatschappelijke organisaties. In dit hoofdstuk presenteren wij onze interviewresultaten. Zoals gezegd, wij hebben dertien medewerkers van maatschappelijke organisaties in wijk 2 gevraagd naar hun visie op het verbeteren van het pedagogische leefklimaat. Wij hebben ons in deze interviews vooral gericht op de deelvragen zoals opgesteld in paragraaf 1.3 en rekening gehouden met de wijze waarop wij pedagogisch leefklimaat geoperationaliseerd hebben, te weten als: opvoeding, veiligheid, opgroeien en sociale omgeving, vrije tijd en onderwijs. De interviewresultaten luiden als volgt:

1. Gemeente Deventer, wijkmanager wijk 2 en beleidsmedewerker jeugd

Hoe ziet het huidige pedagogische leefklimaat in wijk 2 eruit?

Opvoeding:

"Er spelen in wijk 2 veel problemen achter de voordeur."

Vrije tijd:

"De jongerenwerker in wijk 2 gaat echt de straat op. Hij zoekt groepen jongeren op, legt contact en organiseert activiteiten met en voor (groepen) jongeren. Daarbij probeert hij vooral te stimuleren dat de jongeren ook zelf actief worden. Daarnaast zit er in zijn werk ook een stukje overlastbestrijding, omdat er toch steeds meer overlastmeldingen over jongerengroepen komen. Op dit moment is er lang niet voor alle jongerengroepen een aanbod, er zijn zo veel groepen. Daarnaast merk je dat de aanwezigheid van een bepaalde groep een andere groep soms uitsluit."

Onderwijs:

"In wijk 2 zijn veel verschillende scholen; brede scholen, een vrije school, een openbare school en scholen op basis van geloof. Als Gemeente zorgen wij voor een doorgaande leerlijn. Daarnaast investeren we op voornamelijk de schakelmomenten, momenten dat het mis kan gaan. Dit doen we o.a. door taalstimulering en vroegschoolse educatie op de peuterspeelzalen. Daarnaast zorgen we dat informatie rond zorgleerlingen niet verloren gaat."

Welke visies hanteren maatschappelijke organisaties ter verbetering van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Het centrale uitgangspunt is binding. Binding tussen het kind en het gezin, tussen het kind en zijn omgeving, zijn buurt, het kind in de school, tussen het kind en de stad, de maatschappij. Als Gemeente zoek je naar de manieren waarop je die binding tussen de verschillende leefgebieden kunt versterken. We hebben geen specifieke visie op pedagogisch klimaat. We hebben wel een jeugdbeleid waarin we een visie en een aantal uitgangspunten hebben genoemd. Maar we hebben hierin geen pedagogisch klimaat beschreven."

Vrije tijd:

"In ons sociaal programma staat dat we een breed vrijetijdsaanbod willen voor alle jongeren in de stad. In iedere wijk moet in ieder geval een jongerencentrum zijn. Don Bosco komt in wijk 2 om dit jongerencentrum te realiseren. Daarnaast is er ook in iedere wijk ambulante jongerenwerk, door een jongerenwerker van Raster."

Is er een eenduidige visie die maatschappelijke organisaties gezamenlijk hanteren ten aanzien van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Nee. Er is wel een jeugdbeleid voor heel Deventer. Organisaties kunnen zelf ook beleid en visie vormen over ontwikkelingen die er zijn, de kracht van de stad wordt dat genoemd."

Op welke manier werken maatschappelijke organisaties met elkaar samen in de verbetering van het pedagogische leefklimaat?

"Er zijn vrij veel netwerken in wijk 2. Als Gemeente zijn we bezig om regelmatig kritisch te kijken naar al deze netwerken. Een aantal van deze netwerken, functioneren goed. Maar het punt blijft toch altijd; hebben we voldoende zicht op die jongeren en het gezin erom heen. En weten we welke hulpverleners allemaal actief zijn in het betreffende gezin. Weten die dat van elkaar en weten we in welke netwerken een gezin allemaal besproken gaat worden. Dat valt nog wel tegen. Hierop is Vis 2 bedacht een digitaal signaleringssysteem, dat we gaan invoeren."

"Als Gemeente proberen we vooral te faciliteren en partijen bij elkaar te brengen. De regisseursrol zoals dat zo mooi heet. Vooral rondom de komst van de Centra Jeugd en Gezin gaat de Gemeente strakker regisseren. We proberen onze winst te zoeken in het beter samenwerken van organisaties. Als Gemeente moet je juist proberen om partijen bij elkaar te brengen die elkaar zelf niet vinden. Soms lukt dat, soms niet. Met de organisaties waar je een subsidierelatie mee hebt kun je soms wat meer afdwingen. Dat we samenwerking in de subsidievoorwaarden opnemen, doen ze dat niet dan zoeken we een andere partij."

"Op papier hebben we een strakke scheiding van wat de werkzaamheden van Raster en Don Bosco zijn. Raster doet ambulant jongerenwerk en leidt toe naar het jongerencentrum en Don Bosco biedt een jongerencentrum aan. Maar in de praktijk is er nog wel een grijsgebied. Don Bosco wil zelf ook wat doen aan het toe leiden van jongeren naar hun jongerencentrum. Voor Raster geldt eigenlijk ook dat ze zelf een plek nodig hebben om activiteiten aan te bieden en echt contact en een band op te bouwen met de jongeren."

"De jongerenorganisaties zijn erg aan het groeien, sinds 5 jaar. Eerst kregen ze alleen incidentele subsidies, waardoor organisaties vooral bezig zijn elk jaar subsidies te verwerven. Nu hebben ze een structurele subsidie, waardoor ze nu ook verder kunnen gaan bouwen met hun organisatie."

2. Rentree, gebiedsontwikkelaar/ wijkmanager wijk 2

Hoe ziet het huidige pedagogische leefklimaat in wijk 2 eruit?

Veiligheid:

"Watje nu ziet is dat veiligheid, beheersbaarheid en kosten van speelplekken een belangrijk item is. Waardoor er heel saai materiaal wordt gebruikt. Op die manier wordt er dus al wel gefocust op veiligheid."

Vrije tijd:

"Er zijn veel kinderen die na schooltijd de hele middag op straat moeten spelen. Er worden veel activiteiten voor kinderen aangeboden, maar dit is een versnipperd en beperkt aanbod. Raster en Don Bosco doen beiden activiteiten op verschillende locaties. De vraag is of dit op elkaar aansluit of dat dit langs elkaar of tegen elkaar in werkt. De structuur hierin mist nog."

Onderwijs:

"Een behoorlijk groot deel van de kinderen gaat naar speciaal onderwijs."

"Ik vind dat er genoeg aanbod is op onderwijsgebied. De basis is er. Er wordt op meerdere plekken in wijk 2 goed nagedacht over de Brede School gedachte."

Welke visies hanteren maatschappelijke organisaties ter verbetering van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Rentree heeft geen vastgestelde visie en ik spreek dus vanuit mijn eigen mening en ervaring. We zijn wel in discussie over hoe wij sociale stijging willen creëren. Als we kijken naar onze analyses, naar de knelpunten en de kansen, dan kom je wel heel gauw terecht bij sociale problematiek achter de voordeur en dus ook bij kinderen. Er moet naar mijn mening wel echt wat gebeuren aan het pedagogische klimaat in wijk 2."

Opvoeding:

"Kinderen hebben behoefte aan een duidelijke structuur en heldere regels. Daarnaast hebben ze ruimte nodig om zich creatief te ontwikkelen. Stap 1 is dat je je richt op de gezinnen."

Veiligheid:

"Je moet kinderen niet te beschermd opvoeden. Hoge hekken om speelplekken, vind ik niet nodig. Zorg dat de speelplekken creatief en uitdagend zijn."

"Ik vind het wel belangrijk dat er fietslinten gecreëerd worden, zodat kinderen veiliger naar school kunnen fietsen. Een andere vorm van veiligheid is dat je kinderen het gevoel van veiligheid geeft. Dat ze weten dat ze er mogen zijn, dat ze gewaardeerd worden om wie ze zijn."

Opgroeien en sociale omgeving:

"We moeten vooral stimuleren dat ouders hun rol oppakken en hun kinderen stimuleren. De eerste rol ligt bij de ouders, de tweede rol bij het onderwijs."

Vrije tijd:

"Daar waar kinderen van huis uit geen structuur of aanbod aangeboden krijgen zouden de organisaties in de wijk een bijdrage moeten leveren aan het doorbrengen van de vrije tijd. Dat begint met de inrichting van de openbare ruimte. Leuke speelplekken en goed onderhouden plekken. Er moet ook een aanbod zijn in de vakanties."

"Ik zou graag willen zien dat er in plaats van activiteiten, echt coaching aan kinderen en jongeren geboden wordt. Dus dat je een langdurige relatie vanuit professionaliteit met die kinderen aangaat. Dit is geen kritiek op Raster, maar ik ben wel gecharmeerd van de visie van Don Bosco."

Onderwijs:

"Don Bosco wil nu in wijk 2 een studiecetrum opzetten, waarin men de kinderen huiswerkbegeleiding gaat geven."

"Ik zou zeggen maak meer gebruik van bestaande faciliteiten. Zoals een school die na schooltijd niet gebruikt wordt, maar wel allerlei faciliteiten heeft die men ook voor andere doeleinden zou kunnen gebruiken. Daarnaast is het belangrijk dat de overgang van de ene school naar de andere school ook goed gefaciliteerd is."

Is er een eenduidige visie die maatschappelijke organisaties gezamenlijk hanteren ten aanzien van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Nee, op dit moment niet. Ik ken hem niet. Ik denk dat er wel animo bij de gemeente is om daarover na te denken. Wat mij betreft gaan we daar gezamenlijk mee aan de slag."

"Je ziet dat er veel aandacht is voor kinderen en jongeren, maar de vraag is of daar een doordachte visie achter zit of dat de gezamenlijk partners niet eens nadenken over wat nu eigenlijk hun visie is. Er moet een gezamenlijke strategie of visie komen, van alle instellingen die op jongeren gericht zijn. De gemeente Deventer zal hier een belangrijke rol in moeten gaan spelen. Zij zouden de regie moeten pakken als niemand anders hem heeft. Nu wordt er langs elkaar heen gewerkt of niet met elkaar gepraat, dat kan veel beter."

Op welke manier werken maatschappelijke organisaties met elkaar samen in de verbetering van het pedagogische leefklimaat?

"Vanuit ons zijn er nog niet echt formele samenwerkingsverbanden, rondom kinderen en jongeren. We zijn hier wel mee bezig, echt oriënterend, wat kunnen we voor elkaar betekenen. De samenwerking gaat steeds beter. Tegelijk zie je ook dat er nog veel groei moet plaatsvinden om het echt tot een samenhangend geheel te maken. Om echt een samenhangend jeugdbeleid te maken, dat is er nog niet."

"Een ander verbeterpunt zijn de uren van het jongerenwerk, dit is veel te weinig."

3. Rentree, wijkmanagers wijk 2

Hoe ziet het huidige pedagogische leefklimaat in wijk 2 eruit?

Opvoeding:

"Je ziet vaak dat kinderen aan hun lot overgelaten worden en door ouders de straat op gestuurd worden."

Veiligheid:

"De fysieke veiligheid is volgens de statistieken niet veilig. Anderzijds is de sociale veiligheid groot, want de mensen kennen elkaar en helpen elkaar als er iets gebeurt."

Opgroeien en sociale omgeving:

"Het is een wijk met een grote diversiteit aan bewoners. Er is vaak veel aan de hand, mensen hebben vaak psychische- en/of gezondheidsklachten en/of zitten in de WAO." "Autochtone kinderen en allochtone kinderen hebben moeite om met elkaar te spelen. Hetzelfde geldt vaak ook voor kinderen uit een hoog inkomensniveau en kinderen uit een laag inkomensniveau. We horen ook vaak dat volwassenen, kinderen uit de buurt niet durven aan te spreken."

Vrije tijd:

"Je hebt in wijk 2 diverse organisaties die zich bezig houden met de vrije tijd van kinderen. Dit zijn o.a. Speeltuinverenigingen, Don Bosco, Raster, Brede School en Moskee. Dit aanbod is incidenteel en versnipperd. Ik vind dat er bijna geen sportvoorzieningen zijn in wijk 2 en dat er op cultureel vlak ook relatief weinig is."

"Over de hele linie mis ik het uitdagende voor kinderen. Ik vind het uitdagend als kinderen op ontdekkingstocht kunnen in hun eigen wijk of leefomgeving. Wijk 2 is een heel dichtbebouwd gebied, dus daar is relatief weinig groen. Er zijn wel speelplekken, maar die zijn niet uitdagend. Ze kunnen hun fantasie er niet in kwijt."

Onderwijs:

"Er zijn een aantal problemen in de stad. De zwarte scholen bijvoorbeeld, die blijven enorm achter. Ook is er veel laaggeletterdheid in onze buurten. Er gaan in wijk 2 bovengemiddeld veel kinderen naar speciaal onderwijs en er zijn bovengemiddeld veel kinderen met gedragsproblemen."

Welke visies hanteren maatschappelijke organisaties ter verbetering van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Rentree heeft geen duidelijke visie ontwikkeld over pedagogisch leefklimaat. We hebben wel een wijkvisie; schoon, heel en veilig."

Opvoeding:

"Je ziet dat kinderen soms geen huiswerk maken. Ik vind dat dit meer begeleid zou moeten worden en misschien wel met de ouders."

Opgroeien en sociale omgeving:

"Ik zou graag willen dat er voor gezorgd wordt dat nieuwe bewoners worden voorgesteld aan de burens. Om daarmee wat meer sociale cohesie te laten ontstaan."

Vrije tijd:

"Ik vind dat er voorzieningen zouden moeten zijn, zowel cultureel als sportief als recreatief, die tegemoet komen aan de wensen of noden van kinderen. Er moet een goed en aantrekkelijk aanbod komen. In Deventer, ook zeker in wijk 2, heeft het aanbod geen doorgaande lijn of een duidelijke visie van de Gemeente. In Zandweerd, een buurt in wijk 2, zijn we nu bezig met een nieuwbouwlocatie voor een speeltuinvereniging. Een goed en multifunctioneel gebouw voor de wijk. Raster gaat daar buitenschoolse opvang realiseren en dat wordt dan gekoppeld aan de speeltuin."

Onderwijs:

"Ik ben erg voor het voorkomen van zwarte scholen en daarnaast vind ik dat de gemeente een veel duidelijker beeld moet ontwikkelen op kinderen en jongeren van 0-18. Er moet een goede brede schoolvoorziening komen. Verder goed taalonderwijs, dus dat iedereen met goede kennis van de Nederlandse taal van school afkomt. Dat er ook in de voorschoolse sfeer voorzieningen moeten worden getroffen in wijk 2."

Is er een eenduidige visie die maatschappelijke organisaties gezamenlijk hanteren ten aanzien van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Nee, ik zou niet weten. Die is er volgens mij niet, ik weet het bijna wel zeker."

Op welke manier werken maatschappelijke organisaties met elkaar samen in de verbetering van het pedagogische leefklimaat?

"We zitten in heel veel gelegenheidssamenwerkingsverbanden. Persoonlijk vind ik dat in veel opzichten de overheid een heel belangrijke taak heeft. Kindveilige routes naar school, speelvoorzieningen, openbare ruimte, groen, dat soort zaken vind ik allemaal overheid en dat ze die soms wel wat sneller en beter mogen uitvoeren. Dit is wel aan het veranderen. Met de komst van het Centrum voor Jeugd en Gezin zie je dat ze weer meer over hebben voor individuele problematiek achter de voordeur en sneller willen ingrijpen."

"Er is wel heel veel hulpverlening en er is ook wel veel expertise, maar dat goed bundelen en inzetten en over je eigen schutting kijken, dat ontbreekt wel eens."

"Eigenlijk zou je een aantal criteria moeten vaststellen. Zoals de plicht tot samenwerken, het meewerken aan gemeentelijk beleid en het investeren in het sociaal programma van een wijk. Dan zou je prestatienormen moeten afspreken. Gemeente heeft daar een taak in. Dat is waar wij tegen aan lopen en waar we op proberen te sturen. Er gebeurt redelijk veel, maar het is allemaal heel erg versnipperd."

4. Politie IJsselland, wijkagenten wijk 2

Hoe ziet het huidige pedagogische leefklimaat in wijk 2 eruit?

Veiligheid:

"De veiligheid in de openbare ruimte is redelijk gewaarborgd in wijk 2."

Vrije tijd:

"Het schort in wijk 2 nog wel eens aan ruimte voor kinderen en jongeren om zich te kunnen ontplooiën in hun spel. Alles is dicht op elkaar gebouwd en wijkbewoners moeten hun auto kwijt in de wijk. Er is weinig ruimte om te voetballen, maar dat is al 40 jaar zo."

"Er is heel veel behoefte aan spelen. Veel kinderen en jongeren zijn lid van een sportclub. Soms worden er voetbalveldjes gecreëerd en dan vliegt de bal een aantal keren over het hek en dan moet het veldje weer gesloten worden."

"Jongeren van 14 tot 18 jaar willen gewoon 'hangen', ze willen een plekje voor zichzelf. Ze willen helemaal niets. Geen commentaar van de buurt. Ze willen niet eens dat je een ruimte voor ze open stelt. Ze willen geen toezicht, ook niet van een jongerenwerker. Het zijn geen criminele groepen die structureel strafbare feiten plegen."

Onderwijs:

"In wijk 2 hebben we de Tintaan. Dat is een school voor kinderen die moeite hebben met de Nederlandse taal, daar wordt hun taal bijgespijkerd."

Welke visies hanteren maatschappelijke organisaties ter verbetering van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"De politie heeft geen visie op pedagogisch leefklimaat en op de thema's die daaronder vallen. Wat wij visie noemen is dus een persoonlijke visie."

Opvoeding:

"Kinderen en jongeren hebben normen en waarden nodig die ze vanuit huis en vanuit school meekrijgen."

Veiligheid:

"Dat er veilige plekken zijn waar kinderen en jongeren zich veilig kunnen voelen. Op school, thuis, in de openbare ruimte, enzovoorts."

Opgroeien en sociale omgeving:

"Kinderen en jongeren hebben ruimte nodig om zich te kunnen ontplooiën in hun spel."

Vrije tijd:

"Er moet ruimte zijn voor kinderen en jongeren om hun vrije tijd te kunnen besteden."

Is er een eenduidige visie die maatschappelijke organisaties gezamenlijk hanteren ten aanzien van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Ieder het zijne en dat wordt samengevoegd."

Op welke manier werken maatschappelijke organisaties met elkaar samen in de verbetering van het pedagogische leefklimaat?

"In feite hebben we contact met alle organisaties, we zouden niet weten met wie niet.

De samenwerking mag wel wat opener, door namen te noemen. Maar dit moet niet betekenen dat er meer vergaderd gaat worden. Gebruik dan meer de mail."

"Wij hebben meer taken dan alleen de taken van een wijkagent. Wij zouden wel meer uren willen. Ook de jongerenwerker heeft veel te weinig uren."

5. Raster, jongerenwerker wijk 2

Hoe ziet het huidige pedagogische leefklimaat in wijk 2 eruit?

Opvoeding:

"Je ziet in wijk 2 dat kinderen en jongeren veel meer ouders hebben, namelijk buurtbewoners en omwonende van speelplekken, die zouden de opvoeding wel meer mogen oppakken. Dit doen ze niet. Maar op veel plekken doen ouders het in wijk 2 ook niet."

Veiligheid:

"Sociale veiligheid in wijk 2 is een lastige, aangezien er weinig over wordt geklaagd is mijn ervaring. Er is/zijn veel jeugd/ jongerengroepen op straat. Dat wordt wel als hinderlijk ervaren, maar niet echt als overlastgevend. Heel veel van die groepen vervelen zich ontzettend, weten niet wat ze met hun tijd, energie en hormonen moeten, en daarom gaan ze maar een beetje rondhangen."

"Er zijn in de wijk wel plekken waar veel (multi)probleemgezinnen wonen, of veel leden van één familie bij elkaar. Daar zie je dan wel de druk toenemen. Maar dit zijn kleine vlekjes en minder echt specifiek gericht op jongeren. Een voordeel is wel dat de wijk erg volks is en de tolerantie ook wel redelijk hoog, aangezien men zelf ook nog wel weet hoe het vroeger in hun jeugd ging en ze zichzelf ook nog steeds wel zo gedragen. Met mooi weer de tuinstoelen buiten en bier drinken."

"Ook zijn er wel bepaalde families die de dienst uitmaken. Dus op het moment dat hun kinderen ellende uithalen, zijn ze bijna niet te corrigeren, want pa staat er wel achter om te vertellen dat zijn kind het recht heeft de boel te terroriseren."

Opgroeien en sociale omgeving:

"Bij autochtone bewoners is het contact hecht. Ouders kennen de kinderen van elkaar en spreken elkaar ook wel aan op het gedrag van de kinderen. Bij een groot deel van de Turkse gemeenschap is heel weinig sturing van ouders. Kinderen zijn al jong, veel en laat op straat en dit vaak zonder toezicht. Het clichébeeld van het oudere broertje dat aan het opvoeden is klopt heel vaak. Die zijn dan ook bijna niet aanspreekbaar door anderen. Omwonenden, andere bewoners en autoriteiten kennen die kinderen niet."

"Jongeren willen anoniem zijn, en dat is moeilijk in wijk 2."

Vrije tijd:

"Voor de kinderen hebben we als Raster het banjerproject, dit is begeleid buitenspelen. Je merkt dat veel ouders dit soort activiteiten zien als verkapte opvang voor hun kind. Maar zien het niet als een activiteit waar ze ook eens mee naar toe kunnen gaan. Hiermee geven ze het leren spelen van hun kind uit handen. De kinderen weten zichzelf echt niet te vermaken. Ik kan weinig doen omdat ik maar weinig uren heb, zeker omdat ik de opdracht heb om 70% van mijn tijd op straat door te brengen. Ik kan dus wel eens een keertje voetballen met een groep jongens, maar ik kan dit niet structureel doen. Als er ergens anders op straat iets aan de hand is, word ik geacht daar te gaan kijken en contact te gaan leggen. Hierdoor kan ik dus niet echt een proces ingaan met dit soort groepen. Ik heb daarnaast ook weinig plekken waar ik de jongeren naar toe kan leiden. Accommodaties zijn er te weinig in wijk 2."

Onderwijs:

"Kinderwerk heeft goed contact met de Brede School. Ik heb in deze wijk weinig contact met scholen."

Welke visies hanteren maatschappelijke organisaties ter verbetering van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Raster heeft een visie, missie en statement op de site staan. Maar niet alle werkers werken volgens deze visie en missie. Er zit veel persoonlijke interpretatie in."

Opvoeding:

"Opvoeding is primair de verantwoordelijkheid van de ouders. Op het moment dat ik merk dat er dingen mis gaan op het gebied van opvoeding, maar ook op de andere gebieden, dan probeer ik de samenwerking met anderen op te zoeken, andere partners er bij te betrekken. Zodat je bijvoorbeeld breedmatig opvoedingsondersteuning kunt organiseren. Altijd ouders proberen erbij te betrekken en niet de opvoeding uit handen nemen. Juist ook die ouders steviger maken en empoweren. Verantwoordelijkheid bij de ouders of de burger laten."

Vrije tijd:

"Er moeten veel meer initiatieven komen om ouders te prikkelen met hun kind te spelen. Dingen als speel-o-theken en spel aan huis. Niet de kinderen gewoon voor de tv of computer zetten of ze de straat op schoppen."

"De kinderen en jongeren in de wijk hebben plekken nodig en momenten waarin ze zelfstandig kunnen zijn. Inloop en activiteiten, waarin ze veel ruimte hebben om zich te bewegen, maar waar ze wel net op tijd gecorrigeerd worden en een goed voorbeeld krijgen. Dat dit niet alleen gebeurt bij Raster maar ook op andere plekken, als scholen en andere organisaties die activiteiten aanbieden. Dat dit overal op dezelfde manier gebeurt, er een idee achter ligt en het sluitend is, het liefst van 0-23 jaar. Dit aanbod is op dit moment nog te weinig. We hebben een buurtsportwerker nodig, iemand die veel weet van sport maar ook agogisch is. Er komt er wel één aan."

Onderwijs:

"Tienerwerk, de doelgroep van 10-14 jaar, die heel lastig is op straat, die moetje proberen in de Brede School al aan je te binden. Brede School mag wat mij betreft nog veel breder voor de hele wijk. Dat de leraren hun kennis over die kinderen en de relatie met die kinderen zou kunnen gebruiken ook in vrije tijd. Dat we nog dichter op elkaar gaan zitten, dat er nog meer uitwisseling is. Dat heeft ook met een soort overkoepelende visie, een soort integraal jeugdbeleid te maken, wat er nu niet is. Niet alleen beleidsmatig, maar ook uitvoerend niveau. De gaten die we hebben moeten we in kaart brengen en zorgen dat iedereen vanuit zijn eigen vakgebied daar iets aan doet. Leraren mogen meer naar buiten komen, meer samenwerken met andere partners."

Is er een eenduidige visie die maatschappelijke organisaties gezamenlijk hanteren ten aanzien van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Ik heb hem nog niet ontdekt. Ik hoor wel van een hoop mensen dat het nodig is, dat begint te komen."

Op welke manier werken maatschappelijke organisaties met elkaar samen in de verbetering van het pedagogische leefklimaat?

"Men probeert meer samen te werken. Omdat men ook vindt dat de organisaties het gezamenlijk moeten doen. Proberen dat mensen over de grenzen van hun eigen organisatie durven te stappen, *net* af en toe even dat risico nemen. Creatief zijn in het oplossen van problemen. Er is veel verloop in de wijk, niet alleen in het jongerenwerk maar ook in andere functies. Er zit niet iemand in de wijk die alles weet van de wijk, maar er zitten veel verschillende mensen met stukjes informatie. De efficiëntie en slagvaardigheid mis ik nog wel een beetje. Ik vind dat de gemeente ook wel een keer kan zeggen, we maken voor dit werk en dit soort plekken wat meer geld vrij, zodat je mensen wat meer kunt betalen, maar biedt ze dan ook een contract aan met een verplichting voor 3 jaar. Dat je mensen langer vasthoudt."

"Heel veel van de interventies die organisaties deden waren gericht op het oplossen van tekorten in de wijk. Zonder tegenprestatie van de ouders. Nu begint dat meer te kantelen. Ouders moeten het zelf doen en wij helpen erbij."

"Ik zou het heel fijn vinden als ik puur alleen een ambulante rol zou hebben. En ik de jongeren daarna kan overdragen aan het jongerencentrum van Don Bosco dat in wijk 2 komt. Dit verhaal vertel ik ook bij de Gemeente. Zij moesten wel sturing aan de opdracht geven. Waar ik bang voor ben is dat een club als Don Bosco in de wijk komt en dat ik er last van heb. Dat kan mijn werk negatief beïnvloeden. Als ze gewoon kunnen doen wat ze willen en ook de straat op gaan. En de Gemeente daar geen roodlicht voor geeft, dan heb ik echt een probleem. Als we beiden naar dezelfde groep jongeren gaan, dan kunnen we uitgespeeld worden door de jongeren. Ik had gewild dat dit nu allemaal al helder was."

"Er zijn veel samenwerkingsverbanden. Verder veel los-vast overleggen, wat wel redelijk structureel is. De samenwerking is erg afhankelijk van mensen. Er zit best veel ruimte in wat mensen geacht worden te doen en wat ze doen. Omdat er weinig sturing is vanuit de Gemeente. Ook weinig controle en weinig mentaliteit van afrekenen. Ik vind dat samenwerking wel meer een verwachting mag zijn, en dat daar ook op gecontroleerd wordt. Vanuit de Gemeente of de opdrachtgever of de coördinator van een bepaalde organisatie. Maar over het algemeen ben ik niet ontevreden, zeker niet vanuit de positie waaruit het jongerenwerk komt. Het lijkt soms wel of we de andere kant op werken, dat wij vertellen wat wij in de praktijk doen en dat dit beleid is."

6. Raster, kindlerwerker wijk 2

Hoe ziet het huidige pedagogische klimaat er uit?

Opvoeding:

"Er is een afdeling opvoedingsondersteuning binnen Raster. Die organiseert ook oudercursussen en ouderbijeenkomsten. Kinderwerk houdt zich daar in principe niet mee bezig. Er is veel vraag naar opvoedingsondersteuning in wijk 2. Ouders spreek je het makkelijkste via hun kind. Het is de snelste weg om bij ouders binnen te komen, achter de voordeur te komen."

Veiligheid:

"Er ligt veel hondenpoep in wijk 2."

Opgroeien en sociale omgeving:

"Wij proberen kinderen aan te spreken op hoe speel je samen, hoe ga je met de juffen om, wat zijn de gedragsregels."

Vrije tijd:

"Veel kinderen weten niet eens hoe ze moeten spelen en watje doet met een bal. Ik denk dat er een behoorlijk leuk en stevig aanbod ligt voor in de vrije tijd. Maar een opbouwwerker zou ook prima 40 uur kunnen werken, wat dat betreft is het nooit genoeg. Ik denk dat je ook verantwoordelijkheid achter de voordeur moet leggen in plaats van op straat of in het buurthuis."

Welke visies hanteren maatschappelijke organisaties ter verbetering van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Binnen het kinderwerk is niet echt een visie op pedagogisch leefklimaat. Ik heb er niet echt een visie over. Een visie is afhankelijk van verschillende aspecten; de buurt, de ouders, wat je aanbiedt, het contact dat je met ouders hebt. Het zal meer bij een afdeling opvoedingsondersteuning liggen, dat daar echt een visie over is geformuleerd."

Opvoeding:

"Ik voel me niet verantwoordelijk voor de opvoeding, dat is mijn visie"

Veiligheid:

"Veilig spelen, dat zou eigenlijk veel belangrijk moeten zijn bij de Gemeente. Daar word soms wel iets te gemakkelijk over gedaan. Om de veiligheid op straat te verbeteren zouden de straten en speelplekken veel beter schoon gehouden moeten worden. En dat hier ook toezicht op is en flinke bekeuringen als iemand zich er niet aan houdt. Kinderen zouden veel meer gewezen mogen worden op verkeersveiligheid. Dit door het geven van fietslessen op scholen, in samenwerking met bijvoorbeeld Veilig Verkeer Nederland, of door klaar-overs te plaatsen bij oversteekpunten. Een woningbouwvereniging mag meer en bewuster nadenken over hoe een wijk bij herbouw ingericht moet worden qua veiligheid. Een wijkagent zou ook veel fysiek op straat moeten zijn. Dat ze meer aanwezig zijn en hierdoor meer een bekend gezicht worden."

Opgroeien en sociale omgeving:

"Durf elkaar aan te spreken op straat."

Vrije tijd:

"Ik ben voorstander van het inzetten van spelcoaches, hele toegankelijke en herkenbare personen voor het kind. Die met een rugzak op de buurt in gaan met daarin een voetbal, een fles ranja en koekjes. Die dan elke middag kinderen leert samen te spelen. Je kunt een afgebakende activiteit aanbieden die acht weken duurt en dan weer een activiteit die zes weken duurt, maar je kunt ook outreachend gaan werken. Rondlopen op straat, praten met ouders en met kinderen en jongeren. Dit komt wel steeds meer. De jongerenwerker werkt soms ambulante."

Is er een eenduidige visie die maatschappelijke organisaties gezamenlijk hanteren ten aanzien van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Nee. Er is niet echt een visie op het pedagogische klimaat in wijk 2. Ik denk toch dat in die visie onderscheidt gemaakt moet worden in de verschillende buurten in wijk 2. We zullen nooit op één lijn komen als het gaat over de omgang met kinderen. Het is ook niet bij alle organisaties vanzelfsprekend dat je elkaar aanspreekt op de werkwijze van elkaar. Jammer genoeg niet. Dat had er veel meer mogen zijn."

Op welke manier werken maatschappelijke organisaties met elkaar samen in de verbetering van het pedagogische leefklimaat?

"Ik vind dat organisaties elkaar nog te weinig opzoeken. Dat ontwikkelt zich wel steeds meer, maar wat mij betreft mag dat nog wel wat meer. Het uitwisselen van informatie en overleg tussen organisaties zou sneller en effectiever mogen."

"Het activiteitenaanbod tussen Raster, Brede School, Moskee, Speeltuinvereniging, Basisschool en Sport Service Centrum moet goed op elkaar afgestemd zijn. Dat activiteiten niet gelijktijdig aangeboden worden. Welk aanbod is er al en voorzie je in de behoefte, om te zorgen dat je daarin niet concurrenten van elkaar wordt. Stem dat goed op elkaar af en zorg dat daar een goede site over te raadplegen is. Dat er iemand is die continu weet wat er aangeboden wordt en die dit ook bijhoudt op een dergelijke site."

"Buurtnetwerk kan veel steviger, daar kan veel meer de privacywetgeving aan de laars gelapt worden. Ik zou graag een solide buurtnetwerk willen zien waarin professionals elkaar kennen en langer hun functie uitoefenen en waarin casuïstiek besproken wordt."

"Verder is de samenwerking prima. De neuzen staan steeds meer dezelfde kant op. Dat is prettig werken. Gemotiveerd samenwerken, mag wel meer een vanzelfsprekendheid zijn. Kijken naar wat je als organisatie kan bijdragen en niet direct denken; ik heb toch niet veel bij te dragen, laat iemand anders dat maar doen."

7. Raster, opbouwwerker wijk 2

Hoe ziet het huidige pedagogische leefklimaat in wijk 2 eruit?

Opvoeding:

'in sommige delen van wijk 2 is voor de kinderen en jongeren veel afwezig, zoals een veilige en zorgzame omgeving, liefde, aandacht, respect, ondersteuning en stimulering in het ontwikkelen van de kwaliteiten.'

Veiligheid:

"Jongeren hebben niet door hoe bedreigend het over kan komen, wanneer ze ergens met een groepje staan. De jongeren die in groepje staan voelen zich zelf ook niet veilig. En omdat ze zich bedreigd voelen, gaan ze imponerend gedrag vertonen en zich afzetten tegen hun omgeving."

Opgroeien en sociale omgeving:

"In deze buurten word je makkelijker tot de orde geroepen door de bewoners zelf. Je hebt voordelen door een heel directe manier van benaderen van jongeren. Er is sociale controle."

Vrije tijd:

"Ik denk dat er voor kinderen in deze buurten op zich veel ruimte is om te spelen, want er zijn veel speelplekken. Er zijn ook uitdagende speelplekken. Het probleem is dat de speelplekken vaak al zijn afgebroken, door kinderen uit de buurt en uit omliggende buurten, voor ze geopend worden."

Onderwijs:

"Ik ken het onderwijs in wijk 2 te weinig. Ik heb geen contacten met de scholen."

Welke visies hanteren maatschappelijke organisaties ter verbetering van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Het zou kunnen dat er binnen Raster stukken bestaan over het pedagogische leefklimaat, maar ik ken ze niet en ik gebruik ze ook niet. Ik houd me niet bezig met de opvattingen die Raster daarover heeft. Ik ga uit van mijn ervaringen als vader en als functionaris wijkopbouwwerker."

Opvoeding:

"Het is van belang om een relatie op te bouwen, om zo binnen te kunnen komen en hulp te bieden. Dit betekent dat je moet zorgen dat je een vertrouwde persoon voor ze wordt en dat kost tijd. Die tijd hebben wij veel te weinig."

Veiligheid:

"Bewoners zijn zelf verantwoordelijk voor het aanspreken en corrigeren van anderen. Als dat niet gebeurt, krijg je het nooit voor elkaar om een veilig gevoel te creëren."

Opgroeien en sociale omgeving:

"Op dit gebied moeten scholen, ouders en sociale omgeving op elkaar afgestemd zijn. Omdat het anders elkaar tegen werkt. Zonder te generaliseren denk ik niet dat dit buurten zijn waar de voorwaarden optimaal zijn."

Vrije tijd:

"Er is veel aanbod denk ik, maar wat je nodig hebt is toezicht en begeleiding. Don Bosco komt in wijk 2. Ze hebben heel eigen opvattingen over hoe ze met kinderen en jongeren omgaan. Ze creëren, in de activiteiten die zij binnen en buiten organiseren, een streng, maar veilig pedagogisch leefklimaat. Tegelijk betekent het wel dat de jongeren die daar niet aan kunnen voldoen, buiten de boot vallen, omdat ze er niet in mogen. Dat zijn de jongeren waar de jongerenwerker van Raster vervolgens mee aan de slag moet, omdat zij overlast veroorzaken in de wijk. Dat zijn ook jongeren waar je iets mee moet."

Is er een eenduidige visie die maatschappelijke organisaties gezamenlijk hanteren ten aanzien van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Nee, ik denk het niet. Ik zou niet weten hoe die tot stand gekomen moet zijn."

Op welke manier werken maatschappelijke organisaties met elkaar samen in de verbetering van het pedagogische leefklimaat?

"De samenwerking kan intensiever. Ik zou willen dat iedereen zijn grenzen opzoekt van wat ze mogen en kunnen. Niet op voorhand zeggen; dat is niet mijn verantwoordelijkheid. De bereidheid daartoe vind ik nog veel te weinig. Dat zou echt veel beter kunnen. Dat *heeft* te maken met gebrek aan lef, creativiteit, verantwoordelijkheid en gewenning van bepaalde partijen."

"Wat wij vooral moeten doen, is denk ik de relatie leggen met andere organisaties en met die organisaties ervoor zorgen dat het prettiger wordt."

"Bij de Gemeente zou het wat beter kunnen. De gemeentelijke organisatie vind ik erg traag. Zij zijn nota bene zelf degene die deze buurten tot aanpakbuurten hebben verheven."

8. Carinova, schoolmaatschappelijk werker

Hoe ziet het huidige pedagogische leefklimaat in wijk 2 eruit?

Opvoeding:

"Er zijn best veel gezinnen waar de opvoeding goed verloopt. Maar er zijn ook gezinnen waar de opvoeding heel magertjes is. Ouders hebben veel problemen en hebben hierdoor weinig aandacht voor de kinderen. Kinderen krijgen daardoor weinig ontwikkelingskansen. Soms zijn basisvoorziening al niet aanwezig, zoals een eigen bed en goede voeding."

Veiligheid:

"Er gebeurt veel in de wijk en er is veel onrust. Er is wel aandacht voor veiligheid in de wijk en in de Brede School."

Opgroeien en sociale omgeving:

"De ontwikkelingskansen voor kinderen in deze wijk zijn vrij zwak. In sommige gezinnen is dit beter door het hebben van een netwerk. Maar sommige kinderen moeten het echt hebben van de activiteiten van Raster."

"Er is een disbalans; er zijn kinderen die heel teruggetrokken en subassertief zijn of het zijn agressieve kinderen."

Vrije tijd:

"Het activiteitsaanbod van Raster is prima. Ouders laten hun kinderen ook wel naar dit soort activiteiten gaan, maar willen zelf vaak niet meehelpen. Je ziet wel dat ouders soms moeten bezuinigen op de sportclub van hun kind. Maar tegelijkertijd zie je ook dat ouders er wel steeds meer van doordrongen zijn dat sporten en bewegen belangrijk is voor hun kinderen. Weinig bewoners bezoeken een bos of maken andere uitstapjes."

Welke visies hanteren maatschappelijke organisaties ter verbetering van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"De Brede School visie is op dit moment in ontwikkeling. Basisveiligheid voor kinderen, dat kinderen zich goed kunnen ontwikkelen. Dat ontwikkelingskansen van kinderen zo groot mogelijk zijn. Veiligheid, geborgenheid, liefde, kansen op ontwikkeling, dat zal vast de basis zijn."

Opvoeding:

"Dat ouders aandacht hebben voor wat het kind nodig heeft, dat is eigenlijk het belangrijkste. Maar ook veiligheid, rust, liefde, positieve feedback en regelmaat zijn belangrijk in de opvoeding. Ouders zouden meer met hun kinderen mee naar buiten moet gaan."

Opgroeien en sociale omgeving:

"Dat ontwikkelingskansen van kinderen zo groot mogelijk zijn. Het hebben van een netwerk is heel belangrijk voor een gezin. Hoe minder netwerk, hoe meer problemen."

"Kinderen zouden moeten leren ruzies op een andere manier op te lossen. Leren assertief te worden."

Vrije tijd:

"Kinderen hebben een wijk nodig waarin ze lekker kunnen spelen, met een lekkere speelplek buiten. Bomen, bos, een autovrije plek. Maar ook sporten en bewegen is erg belangrijk."

Onderwijs:

"Kinderen hebben een goede basis nodig. Wat hen nu ook geboden wordt. Goed Nederlands leren, lezen, schrijven en rekenen."

Is er een eenduidige visie die maatschappelijke organisaties gezamenlijk hanteren ten aanzien van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

'ik denk dat iedereen de hierboven beschreven visie ook in zijn visie heeft staan.'

Op welke manier werken maatschappelijke organisaties met elkaar samen in de verbetering van het pedagogische leefklimaat?

"Als er meer uren zijn, kan ik meer bijdragen. Dan kan ik ook meer outreachend aan het werk. Nu ga ik voornamelijk in op signalen van de leerkrachten."

"Ik werk samen met de Brede School en iedereen die onder de Brede School werkt. De samenwerking wordt hoe langer hoe beter. We zijn nu bezig met een goede rolverdeling en zijn dit ook op papier aan het zetten. Als we dit gaan volgen, dan zitten we redelijk goed, qua samenwerking."

9. GGD, jeugdarts

Hoe ziet het huidige pedagogische leefklimaat in wijk 2 eruit?

Opvoeding:

"Het bereik van organisaties naar de ouders toe, is soms heel klein. Er is opvoedingsondersteuning, er zijn diëtistes en er zijn sportverenigingen in de wijk, maar ze hebben te weinig bereik."

Veiligheid:

"Aanpak van kindermishandeling is aanwezig in de wijk."

"Ik vraag me af of er een plekje is waar kinderen buiten kunnen spelen. Een wijk autovrij maken willen bewoners niet."

Opgroeien en sociale omgeving:

"De sociale omgeving is steeds meer weggesijpeld. Een buurvrouw kan niet zomaar meer een kind corrigeren op straat. Kinderen en jongeren hebben een omgeving, een buurt nodig die ze aanspreekt."

Vrije tijd:

"Raster doet veel. Vaak zijn er van die kleine georganiseerde speeltuintjes. Alles is bijna gestructureerd en ingekaderd. Kinderen kunnen niet eens meer fatsoenlijk vuil worden."

Onderwijs:

"We weten allemaal dat de scholen in Nederland prut zijn. We willen voor een dubbeltje op de eerste rang en we willen niet faciliteren. In wijk 2 zijn diverse scholen, waaruit ouders en kinderen kunnen kiezen."

Welke visies hanteren maatschappelijke organisaties ter verbetering van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Jeugdgezondheidszorg (JGZ) heeft een landelijke taak en dat staat vast in het landelijke takenpakket. Onze visie is verder gebaseerd op wat wij lokaal zien, op onze ervaring, op onze deskundigheid, op wetenschappelijke kennis en op onze professionaliteit."

"Onze visie is; het kind staat centraal en de ouders zijn de centrale spil."

Opvoeding:

"Wat ik hier graag zou willen, is het preventieproject dat ze in Amersfoort hebben. Dit project biedt ondersteuning aan ouders met een psychiatrisch probleem. En is een samenwerking tussen RIAGG en JGZ,"

Opgroeien en sociale omgeving:

"'It takes a village to raise a child.' Dat is wat er nodig is."

Vrije tijd:

"Wat kinderen zouden moeten hebben zijn rotzooiveldjes. Waar ze met hout, stenen of zand bezig kunnen. Dat ze hutten kunnen bouwen, met water kunnen klooiën en lekker vrij met elkaar kunnen spelen. Er moet gekeken worden naar de inrichting van de wijk, er moeten meer speelplekken komen en vaker activiteiten."

Onderwijs:

"Ik zou graag één grote school willen hebben waar een fatsoenlijke ruimte voor kinderen is. Waar buitenschoolse activiteiten zijn, waar kinderen overblijven en maaltijden krijgen. De wijkagent zou kinderen kunnen aanspreken op straat met de vraag of ze niet op school horen te zitten."

Is er een eenduidige visie die maatschappelijke organisaties gezamenlijk hanteren ten aanzien van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Nee. De rollen zijn heel verschillend."

Op welke manier werken maatschappelijke organisaties met elkaar samen in de verbetering van het pedagogische leefklimaat?

"Wij zitten een beetje tussen onderwijs en gezondheidszorg. Met scholen werken we gemakkelijk samen. We zitten verder in verschillende overlegvormen en daarnaast werken we eigenlijk permanent samen en zijn we altijd aanspreekbaar. De samenwerking met de overige organisaties gaat soms prima, soms is het uiterst moeizaam, soms is het haantjesgedrag en soms is het werkelijk samenwerken."

"Soms vind ik dat organisaties die niet zo bar veel verstand van opvoeden hebben, doen alsof ze er alle verstand van hebben. Ik heb wel het idee dat de organisaties in Deventer redelijk dezelfde kant op kijken. Maar er is te veel haantjesgedrag, landje pik, mijn organisatie kan wel wat jouw organisatie kan. Het gaat ook om andere belangen."

10. Wijk- en speeltuinvereniging De Driehoek, voorzitter

Hoe ziet het huidige pedagogische leefklimaat in wijk 2 eruit?

Opvoeding:

"Kinderen krijgen vanuit huis te weinig structuur. Bepaalde lijnen waarbinnen ze zich moeten bewegen om goed te kunnen functioneren."

Veiligheid:

"Als het gaat om de speelplekken vraag ik mij af of er aan de regels gehouden wordt. Eigenlijk weet ik wel zeker dat de Gemeente dit niet doet. Terwijl wij ons aan veel regels moeten houden."

"De wijk is een oude wijk. Ze zijn momenteel bezig met plannen voor nieuwbouw. Hierdoor zwakt de gemeente dingen als straatmeubilair en stoepen wat af. Er wordt geen onderhoud aan gepleegd, maar je moet de buurt wel leefbaar houden."

Opgroeien en sociale omgeving:

"Ouders hebben commentaar op het feit dat je hun kinderen aanspreekt buiten de speeltuin om."

Vrije tijd:

"We hebben een buurtvereniging en sportverenigingen. Het gaat om het zelfinitiatief, ouders staan er niet voldoende achter vind ik. Ook vrijetijdsbesteding in de familiekring wordt te weinig gedaan. Kinderen zitten veel te veel achter de computer. De speelvreugde mist en ze kunnen moeilijk samen spelen."

Onderwijs:

"Het aanbod is voldoende."

Welke visies hanteren maatschappelijke organisaties ter verbetering van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Wij hebben geen vaststaande visie op pedagogisch leefklimaat. Mijn visie is gebaseerd op de ervaringen die ik heb."

Vrije tijd:

"De ouders zouden hun kinderen meer naar buiten moeten sturen. Er wordt genoeg gepresenteerd, maar te weinig afgenomen."

Onderwijs:

"Als je meer professionals binnen haalt zou je *meer* kunnen, maar dat moet wel haalbaar zijn."

Is er een eenduidige visie die maatschappelijke organisaties gezamenlijk hanteren ten aanzien van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Ik weet niet of die bestaat. Ik weet niet of een groot overleg zinvol is. Wijk 2 is te groot om een visie op te hebben. Het is misschien beter om in kleinere groepen te overleggen."

Op welke manier werken maatschappelijke organisaties met elkaar samen in de verbetering van het pedagogische leefklimaat?

"We werken samen met Don Bosco en Raster. Met Don Bosco werken wij gemakkelijk samen. Met Raster is naar onze mening wat moeilijker samen te werken. Ze komen hun beloftes niet na en hebben hun eigen ideeën, waar wij onze ideeën moeilijk in kwijt kunnen. Daarnaast werken we samen met basisschool De Kleine Planeet. We werken verder nog één op één met diverse andere organisaties samen, dit zijn goede contacten."

11. Sport Service Centrum, sportconsulent

Hoe ziet het huidige pedagogische leefklimaat eruit?

Opvoeding:

"Ik signaleer wel dat sommige kinderen altijd meedoen met naschoolse activiteiten. Omdat ze niet weten wat ze moeten doen. Ouders ondersteunen hun kinderen hier ook niet altijd in."

Vrije tijd:

"Het Cruijff couirt is een plekje dat voor de kinderen en jongeren is neergelegd. Maar volgens mij wordt dat nu gedomineerd door de oudere jeugd, de jonge kinderen worden soms weggejaagd. Daarin zou wel gestuurd kunnen worden door Raster en de buurtsportwerker. We proberen de ouders erbij te betrekken, omdat ouders vaak niet kunnen spelen met hun kind. Ieder kind kan tegenwoordig kiezen tussen de tv of de computer en buiten spelen is er niet meer bij."

Welke visies hanteren maatschappelijke organisaties ter verbetering van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"We hebben wel een visie op lichamelijke opvoeding. We gaan er vanuit dat als een kind beweegt en mee doet aan sport, dat ze ten eerste lichamelijk in een goede vorm raken. Hierdoor zijn ze minder lui, leren ze beter en hebben een betere concentratie. Aan de andere kant krijgen ze op die manier regels mee over hoe je *met* elkaar omgaat en respect voor elkaar hebt. Binnen de regels van het spel, de sport kunnen bedrijven. Op die manier proberen we de kinderen iets bij te brengen. Voorop staat de vraag; wat hebben zij er aan? Ze moeten het leuk vinden, het moet ze aanspreken en tegelijk moeten ze er iets van leren. Wat ik bij de thema's van pedagogisch leefklimaat noem, is een persoonlijke visie."

Veiligheid:

"Mijn algemene beeld van jongeren is dat je niet te veel hard moet optreden met politie enzovoorts, maar met hen samen kijkt hoe het veiliger kan. Waar ze kunnen 'hangen', in plaats van afstand creëren. Dus de jongeren betrekken en niet afstoten. Daar kan Sport Service Centrum ook in meedenken."

Vrije tijd:

"Volgens mij moeten kinderen tegenwoordig ook weer leren om buiten te spelen. Ook op dit gebied dus het buiten spelen, vrije tijd en in sociale contacten kan sporten en bewegen met elkaar erg helpend zijn."

"In de toekomst zou *het* leuk zijn als oudere jeugd iets organiseert voor jongere jeugd."

"Eerst boodt de Brede School activiteiten aan en werd er weinig gekeken naar wat het kind wilde. Nu gaan we er naar toe dat we profielen gaan maken."

Onderwijs:

"Ik denk dat school en vrije tijd veel meer in elkaar verweven kan worden. Zoals ze dat in Zweden ook doen. ~~E~~^Echt taakgericht onderwijs, van negen tot vijf. Maar ook sport en bewegen integreren in de lessen als aardrijkskunde en rekenen. Zoals tijdens gym een bal laten rollen en de afstand opmeten, dat is ook rekenen. Dat het ook aantrekkelijk wordt voor een kind. Dus structuur bieden en bewegingsvrijheid bieden aan kinderen in het onderwijs. Dat duurt nog jaren, maar het moet wel geroepen worden."

Is er een eenduidige visie die maatschappelijke organisaties gezamenlijk hanteren ten aanzien van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Ik neem aan dat de Gemeente, in het jeugdbeleid een visie heeft beschreven over waar ze heen willen met de jeugd. Ik zou zeggen werk daaruit. Als het goed is wordt vandaar **uit** ook geregisseerd door de Gemeente."

"Ik heb een hekel aan bijeenkomsten waar een visie uit moet komen. Dat duurt heel lang, want elke organisatie wil zijn belang erin hebben. Die tijd kun je ook met de jongeren doorbrengen. ~~Een~~ uiteindelijk gaat de visie de kast in."

Op welke manier werken maatschappelijke organisaties met elkaar samen in de verbetering van het pedagogische leefklimaat?

"De organisaties in wijk 2 zouden ons wel meer kunnen gebruiken. Raster behoort echt een visie te hebben op opvoeden, scholen ook, die zouden eens wat meer kunnen bedenken; welke rol zou Sport Service Centrum daarin kunnen vervullen. Dat komt wel, maar dat gaat heel traag."

"Het activiteiten- en vrijetijdsaanbod zijn in ontwikkeling. Het is er wel, maar het zijn nog losse flodders. Het staat nog veel op zichzelf en het zou meer gekoppeld kunnen worden."

"Op het zorgvlak in de Brede School zouden meer partners kunnen participeren. Het is voor andere organisatie nog niet helder wat voor rol wij als Sport Service Centrum daarin kunnen betekenen. Ik denk dat wij heel veel kunnen signaleren en bijdragen."

"Raster bood ook sportactiviteiten aan, terwijl hun kwaliteiten liggen op het gebied van welzijnswerk en opvoeden. Onze taak is sportstimulering. Het is goed dat ieder zich bezig houdt met zijn eigen taak, maar dat je elkaar ook aanvult door met elkaar te overleggen over de invulling van activiteiten. Dit gaat steeds beter. Er wordt wel heel veel overlegd tussen organisaties. De communicatie onderling is al wel redelijk verbeterd. Er is nu een betere samenwerking, ze weten ons te vinden. De Gemeente zou meer moeten regisseren, daar schort het nog wel eens aan."

12. Stichting Brede School, locatiecoördinator

Hoe ziet het huidige pedagogische leefklimaat in wijk 2 eruit?

Opvoeding:

"In veel gezinnen in wijk 2, speelt veel meer achter de voordeur dan alleen opvoeding. De problemen waar ouders mee te maken hebben, zitten vaak zo hoog dat ze kinderen niet stimuleren om bijvoorbeeld deel te nemen aan een activiteit."

"De gezinnen wonen in kleine huizen, waar het lastig is om te spelen of huiswerk te maken. Er is wel ruimte in de bibliotheek, hier kunnen ze ook gebruik van maken."

Opgroeien en sociale omgeving:

"De sociale controle is groot en als er problemen zijn lossen ze dit het liefste onderling op. Ze schakelen niet snel hulpverlening in."

Vrije tijd:

"De speelplekken die er nu zijn in de wijk, zijn niet echt inspirerend."

Onderwijs:

"Er zijn vier scholen in de wijk. Adwaita is een ander verhaal, een andere buurt. Van de overige drie scholen kun je zeggen dat ze zich bevinden in wijken met een zwak sociaal economische bevolking. Er zijn veel kinderen die een achterstand hebben en er is veel uitstroom. Taal is vaak een probleem."

Welke visies hanteren maatschappelijke organisaties ter verbetering van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Stichting Brede School heeft een stadsgericht beleidsdocument en daarnaast een werkplan en visie die toegespitst is op wijk 2. Het kerndoel van deze visie is: De ontwikkelingskansen van kinderen vergroten. Wij willen het kind centraal stellen en daarom heen een sluitend netwerk van organisaties creëren, zodat alle stukjes op een dag van een kind op elkaar aansluiten."

Veiligheid:

"Ik vind dat er meer autovrij stukken gecreëerd moeten worden. Ook zouden er meer speelplekken en groene ruimtes moeten komen. Verder is een 'Veilig naar school route' nodig. Daarnaast zou ik het fijn vinden wanneer een wijkagent zich wat preventiever laat zien bij activiteiten van kinderen en jongeren in de wijk. Dit geldt ook voor de toezichthouders."

Opgroeien en sociale omgeving:

"We gaan er vanuit dat als een kind opgroeit in een gezonde omgeving, waar mensen het prettig hebben en ze de ruimte hebben, dat dit hun ook ten goede komt."

Vrije tijd:

"We willen kinderen een educatief programma aanbieden. Binnen het aanbod voor kinderen streven we naar een doorgaande lijn tussen school, de huiskamer en activiteiten. We willen de ouders ook betrekken bij activiteiten en een mogelijkheid bieden om vragen te stellen. De kunst is wel om de activiteiten op elkaar aan te laten sluiten, zodat kinderen niet te veel tegelijk gepland hebben staan. Dit gebeurt wel steeds meer."

"Om voor een betere aansluiting te zorgen bij de ouders en kinderen, zouden scholen tijdens een ouderavond bij ouders kunnen informeren over het aanbod, of hun kinderen meedoen en wat ze er van vinden."

Onderwijs:

"Het is belangrijk voor kinderen dat de scholen zorgen voor rust, regelmaat, veiligheid, vertrouwde gezichten en niet te veel wisselingen. Ze zouden zich vooral moeten richten op ervaringsgericht werken, gewoon 'doen'. Er wordt nu te veel gewerkt vanuit de boekjes, dit zou minder moeten gebeuren."

Is er een eenduidige visie die maatschappelijke organisaties gezamenlijk hanteren ten aanzien van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Nee, vanuit de gemeente minimaal, dus daar wordt nu aan gewerkt. Dat gaat onder andere over de Centra voor Jeugd en Gezin. Het doel is dat er in iedere wijk een Centrum voor Jeugd en Gezin komt. Die wordt gekoppeld aan de Brede School."

Op welke manier werken maatschappelijke organisaties met elkaar samen in de verbetering van het pedagogische leefklimaat?

"Er zou een digitaal kinddossier moeten komen, zodat niet iedere organisatie de situatie rondom een kind hoeft uit te zoeken."

"Ik zou graag een deel van het subsidiegeld dat de Gemeente aan het Algemeen Maatschappelijk Werk besteedt, in willen zetten in de Brede School."

'Op uitvoerend niveau zijn we aangekomen op het punt dat iedereen elkaar kent, dezelfde doelen heeft en elkaar opzoekt. Het kan altijd beter of meer, maar in de basis werkt iedereen goed samen. Op organisatieniveau moet nog wel een hoop uitgezocht worden. Belangen van organisaties kunnen wel eens niet overeen komen. Lokaal niet en stedelijk helemaal niet."

'Er zou één organisatie moeten komen. Ik denk dat dit de enige werkbare manier is, dat er één iemand verantwoordelijk is voor het hele gebeuren."

113. Don Bosco, coördinator

Hoe ziet het huidige pedagogische leefklimaat in wijk 2 eruit?

Opvoeding:

"Je ziet in deze wijken dat kinderen veel te weinig begeleiding van huis uit krijgen."

Veiligheid:

"De fysieke veiligheid van kinderen wordt soms iets te ver in gegaan, te voorzichtig."

Vrije tijd:

"Raster biedt activiteiten aan. Op dit moment is voor kinderen de computer een probleem. Hier zitten ze graag en veel achter. Aandacht en een zinvolle besteding zijn belangrijk voor kinderen en jongeren."

Welke visies hanteren maatschappelijke organisaties ter verbetering van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Mijn visie is gebaseerd op ervaring en op de visie van Don Bosco."

Don Bosco werkte niet volgens een vooropgezette methodiek, maar in de loop der jaren kreeg zijn werkwijze meer vorm en groeide uit tot het zogeheten 'preventief pedagogisch systeem' dat aan de basis ligt van al het jeugd- en jongerenwerk.

Opvoeding:

"Omdat kinderen weinig begeleiding thuis krijgen, willen we in wijk 2 een studiecentrum opzetten. Wij vinden dit heel belangrijk voor kinderen en jongeren, zeker in dit soort wijken."

Veiligheid:

"Kinderen voelen zich veilig als er binding ontstaat, dan kunnen ze zich uitten."

Opgroeien en sociale omgeving:

"Opgroeien in een omgeving waarbij je het kind zoveel mogelijk handvatten biedt om niet om te vallen. Dat is vooral weer die binding. Met school, met een jeugd- en jongerencentrum en met mensen die in een wijk blijvend zijn."

Vrije tijd:

"Er worden wel activiteiten aangeboden door Raster, maar alleen activiteiten is onvoldoende. Na die activiteiten begint het pas echt. Zij hanteren dit als einddoel en voor ons is dit het beginpunt. Het kernwoord hierin is binding met het kind en de jongere. Binding, aandacht, onrustbestrijding, structuur en continuïteit."

"De aandacht is onvoldoende. Het is niet nodig kinderen van alles aan te bieden. Als je dat constant doet, zijn ze ook niet meer bereidt zelf iets te ondernemen. Ze moeten wel een beetje blijven ontdekken. Anders gaan ze steeds hogere eisen stellen."

"Ik denk dat het in de praktijk zo zou moeten zijn, dat er in ieder geval voldoende plekken moeten zijn voor jongeren om te sporten."

Onderwijs:

"Kinderen in dit soort wijken moet je praktijkonderwijs geven. Dat ze eerst een vak leren en dat je ze dan vraagt wat ze met dat vak willen gaan doen. Dat betekent dan misschien dat ze moet leren rekenen of schrijven, maar dan zijn ze bereidt om deze vakken te leren."

Is er een eenduidige visie die maatschappelijke organisaties gezamenlijk hanteren ten aanzien van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

"Die is er niet. Die zou ontwikkeld moeten worden. Een van de grootste problemen is dat men van verschillende kanten met een probleem bezig is. Terwijl alles eigenlijk vanuit één regisseur bestuurd zou moeten worden. Als daar een visie is. Ik zie vaak een gebrek aan visie. Dat heeft te maken met een gebrek aan kennis en betrokkenheid. Er zou een goede regisseur moeten komen. Die kennis heeft van het werkveld, betrokken is en de tijd krijgt om een visie te ontwikkelen."

Op welke manier werken maatschappelijke organisaties met elkaar samen in de verbetering van het pedagogische leefklimaat?

"Er is een enorm verloop onder jongerenwerkers en kinderwerkers. Het feit dat daar onderscheidt in gemaakt wordt, is al principieel fout. Er moet een continue jeugdbegeleider zijn die kinderen van jongs af aan begeleidt. Waardoor er een vertrouwensband kan ontstaan. Het jeugd- en jongerenwerk in Deventer krijgt veel te weinig geld. Het aanbod is sterk onvoldoende."

"Wij gaan proberen samen te werken met de reguliere jongerenorganisatie Raster. Zo goed en zo kwaad als dat gaat. Want zij hebben totaal andere uitgangspunten, zij bieden activiteiten aan en verzinnen elke keer weer een activiteit. Wij vinden dat je het op een andere manier moet doen. Niet via activiteiten."

"We hopen dat het zo goed mogelijk verloopt, we gaan het proberen. Dat kan fricties gaan geven. We kijken hoe het opgelost kan worden of dat het onoplosbaar blijkt te zijn."

"Raster heeft geen visie. Als ik kritiek heb op de organisatie dan heb ik geen kritiek op de mensen die er werken. Want die kunnen soms ad hoe heel goed bezig zijn."

"We zitten in een overgangsfase, dus we moeten nog een beetje ontdekken welke samenwerkingsverbanden er zijn. Samenwerking is goed wanneer het elkaar versterkt, maar dit komt zelden of nooit voor. In wijk 3 zie ik dat er te veel langs elkaar heen gewerkt wordt en dat zal in wijk 2 niet anders zijn."

4. Conclusies

In dit hoofdstuk willen we de centrale onderzoeksvraag beantwoorden. Dit zullen we doen aan de hand van de vier deelvragen die we opgesteld hebben. Bij de beantwoording van de deelvragen focussen we ons primair op de onderwerpen van pedagogisch leefklimaat zoals we die geoperationaliseerd hebben in paragraaf 1.7; opvoeding, veiligheid, opgroeien en sociale omgeving, vrije tijd en onderwijs.

Hoe ziet het huidige pedagogische leefklimaat in wijk 2 eruit?

Opvoeding

Als we kijken naar de opvoeding van kinderen dan valt op dat veel ouders weinig aandacht hebben voor de opvoeding en vrije tijdsbesteding van hun kinderen. Sommige gezinnen missen basisvoorzieningen als gezond eten, een eigen bed en kleding. Ook worden kinderen soms snel het huis uit gestuurd. Dit omdat er vaak weinig ruimte is in de overwegend kleine huizen en doordat de ouders veel aan hun hoofd hebben. Wat opvalt, is dat oudere kinderen op dit soort momenten hun jongere broertje of zusje onder hun hoede nemen. De huidige situatie in wijk 2 onderschrijft dan ook de bevindingen in de Zaanstreek (zie hoofdstuk 2) waar veel ouders ook moeite hebben hun kinderen een goed pedagogisch leefklimaat te bieden.

Veiligheid

Bij veiligheid moet onderscheidt gemaakt worden tussen fysieke veiligheid en de gevoelde (sociale) veiligheid. Als men kijkt naar de fysieke veiligheid in wijk 2 dan valt op dat in de vaak smalle straatjes veel auto's geparkeerd staan en auto's erg hard rijden. Ook veilige fietsroutes voor kinderen, van en naar school zijn onvoldoende aanwezig. Daarnaast is er veel viezigheid op straat, onder andere afval en hondenpoep. De speelplekken in wijk 2 worden wel als veilig ervaren, maar volgens velen zo veilig dat ze saai en niet uitdagend zijn voor kinderen.

Als men kijkt naar de gevoelde (sociale) veiligheid valt op dat er in wijk 2 wel veel sociale controle is. Wel komt naar voren dat jongeren vaak een onveilig gevoel bij bewoners in de wijk veroorzaken. Er komen dan ook veel overlastmeldingen binnen bij de politie.

Opgroeien en sociale omgeving

Zoals gezegd, er is een grote sociale controle, doordat veel mensen elkaar kennen en men dicht op elkaar woont. Wijk 2 kan getypeerd worden als een volksbuurt en de tolerantie naar elkaar is vrij groot. De bewoners in wijk 2 hebben over het algemeen de neiging hun persoonlijke problemen eerder onderling op te lossen, dan dat men contact zoekt met hulpverlening. De drempel naar de hulpverlening lijkt dan ook vrij hoog. Anderzijds wordt niet geaccepteerd van elkaar dat men andermans kinderen aanspreekt op hun gedrag.

Vrije tijd

Het vrijetijdsaanbod in wijk 2 is incidenteel en versnipperd. Er zijn weinig uitdagende speelvoorzieningen en daarnaast is er ook in de wijk weinig ruimte om je op straat te vermaken. Bij kinderen in wijk 2 is er over het algemeen weinig creativiteit aanwezig in hun spel. Veel kinderen kunnen niet buitenspelen en dus ook niet samenspelen met andere kinderen. Daarnaast zijn ouders niet stimulerend en spelen zij vrijwel geen rol in de vrije tijdsbesteding van hun kinderen.

Onderwijs

In wijk 2 wonen veel allochtone kinderen, die van huis uit de Nederlandse taal slecht meekrijgen. Er wordt dan ook extra aandacht besteedt aan het voorkomen en verkleinen van de achterstanden bij kinderen.

De stap van basisonderwijs naar voorgezet onderwijs is nog steeds erg groot voor kinderen in wijk 2, hetzelfde geldt voor de overgang naar het beroepsonderwijs. Er is op dit moment dan ook veel schooluitval onder jongeren in wijk 2.

Welke visies hanteren maatschappelijke organisaties ter verbetering van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

Als we kijken naar de visies van maatschappelijke organisaties in wijk 2, dan zien we dat twee van de tien organisaties, Stichting Brede School Deventer en Don Bosco, een visie op pedagogisch leefklimaat hebben en deze visie ook uitdragen. De overige acht organisaties zijn in twee groepen te verdelen. De ene groep organisaties heeft wel een visie op pedagogisch leefklimaat, maar de medewerkers kennen deze visie niet. De andere groep organisaties heeft geen visie op pedagogisch leefklimaat. Bovendien zijn een groot aantal visies niet organisatorisch, maar persoonlijke visies van medewerkers. Veel gehoorde termen die organisaties noemen ter verbetering van het pedagogische leefklimaat zijn: binding met de kinderen en jongeren en het vergroten van de ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren. Op dit moment is daar nog niet concreet invulling aan gegeven.

Opvoeding

Maatschappelijke organisaties in wijk 2 zijn het er over eens dat zij laagdrempelige hulp moeten bieden, ofwel 'outreaching' hulpverleners. Het belang wordt gedeeld dat de hulpverlener een bekend en vertrouwd gezicht moet zijn in de wijk. Ook vinden veel organisaties dat het belangrijk is om gezinnen thuis te bezoeken. Om te zien wat er achter de voordeur gebeurt en ouders zodoende beter te begeleiden bij de opvoeding. Maar de maatschappelijke organisaties geven ook aan dat het van belang is in het oog te houden dat de opvoeding van kinderen primair de verantwoordelijkheid van ouders is.

Veiligheid

Er bestaat over het algemeen wel een concrete visie op veiligheid in de wijk. Er wordt door organisaties gezegd dat er nog een hoop verbeterd moet worden, om een veilige leef- en speelomgeving in wijk 2 te bewerkstelligen. Genoemd worden;

- Het creëren van autovrije zones en verkeersdrempels
- Kinderen moeten leren zich veilig in het verkeer te bewegen, bijvoorbeeld door het geven van verkeerslessen op scholen.
- Het creëren van 'Veilig naar school routes'.
- De wijkagenten moeten meer fysiek op straat aanwezig zijn. Zo zijn ze een bekend gezicht en ze toe kunnen zien op de veiligheid in de wijk.
- Buurtbewoners zouden meer het gesprek met jongeren aan moeten gaan op straat.

Opgroeien en sociale omgeving

Alle maatschappelijke organisaties delen de visie dat het van belang is dat kinderen en jongeren opgroeien in een stabiele en stimulerende omgeving. Ook vinden zij dat er een netwerk zou moeten zijn waarop kinderen en jongeren kunnen terugvallen. Een geborgen netwerk waarin ze gewaardeerd worden om wie ze zijn.

Vrije tijd

Organisaties die activiteiten aanbieden om de vrije tijd van kinderen in te vullen, vinden dat de verantwoordelijkheid primair ligt bij de ouders. Men probeert ouders dan ook te betrekken bij activiteiten in de vrije tijd van de kinderen. Ook wordt gezegd dat het activiteitenaanbod op dit moment te betuttelend is, omdat kinderen zelf niet na hoeven te denken over hoe ze hun vrije tijd invullen. Opvallend is dat één van de organisaties aangeeft dat jongeren in hun vrije tijd gewoon willen hangen en geen behoefte hebben aan activiteiten onder toezicht of het creëren van speciale ruimtes/plekken voor hen.

Toch vinden maatschappelijke organisaties het belangrijk dat er een doorgaande lijn getrokken wordt in de dagbesteding van een kind. Thema's die op school besproken worden moeten ook terugkomen in de naschoolse activiteiten van kinderen. Ook spreken maatschappelijke organisaties de wens uit het aanbod beter op elkaar aan te sluiten.

Concreet wordt gedacht aan een website waarop verschillende activiteiten, georganiseerd door Raster, Don Bosco, Brede School, Moskee, Speeltuinvereniging, Sport Service Centrum, worden meegedeeld. Ook hebben verschillende organisaties het over het creëren van een "rotzooiveldje", een plek waar kinderen zelf lekker creatief bezig kunnen met hout, water, zand en steen. Concrete plannen zijn er echter nog niet. Tenslotte delen maatschappelijke organisaties de visie dat het aanbod van activiteiten een andere invulling zou moeten krijgen, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van een buurtsportwerker, spelcoaches en het plaatsen van containers met speelmateriaal in de wijk. Dit om kinderen te begeleiden, hun vrije tijd invulling te geven en te leren met eenvoudige spelattributen te spelen.

Onderwijs

Maatschappelijke organisaties delen de visie dat er het belangrijk is extra aandacht te schenken aan de begeleiding van de overgang van het voorschoolse naar het basisonderwijs, van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs en van het voortgezet onderwijs naar beroepsonderwijs. Vooral voor kinderen van allochtone afkomst. Er komt een studiecentrum in wijk 2 die onder andere aandacht zal besteden aan de overgang van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs. Een tweede visie is dat onderwijs in wijk 2 meer gericht zou moeten zijn op de praktijk en op ervaringsgericht werken. Meer leren door te doen, dan leren uit boeken.

is er een eenduidige visie die maatschappelijke organisaties gezamenlijk hanteren ten aanzien van het pedagogische leefklimaat in wijk 2?

In wijk 2 is er geen eenduidige visie die maatschappelijke organisaties gezamenlijk hanteren. Er zijn wel meerdere organisaties die zich kunnen vinden in de visie van de Stichting Brede School en of de visie van Don Bosco. Het ontbreekt vaak intern aan een visie, met als gevolg dat een gezamenlijke visie niet mogelijk is. Wel wordt er in toenemende mate met elkaar samengewerkt. Als er een visie op pedagogisch leefklimaat is, dan betreft dat vaak kinderen en niet jongeren.

Op welke manier werken maatschappelijke organisaties met elkaar samen in de verbetering van het pedagogische leefklimaat?

Binnen wijk 2 bestaan veel verschillende samenwerkingsverbanden. Zowel georganiseerde samenwerkingsvormen als individuele samenwerkingsverbanden. Sommige samenwerkingsverbanden lopen goed andere weer wat minder. Dit heeft onder andere te maken met tijdgebrek van de professionals en het bestaan van veel verschillende samenwerkingsvormen.

Wel delen maatschappelijke organisaties de visie dat er beter samengewerkt moet worden. Als kanttekening wordt wel genoemd dat bepaalde samenwerkingsvormen niet zinvol zijn vanwege de privacywetgeving. Doordat in samenwerkingsverbanden geen namen genoemd mogen worden, blijven de gesprekken vaag en kunnen er geen effectieve stappen ondernomen worden. Samenwerking verloopt ook moeizaam, omdat organisaties soms te veel bezig zijn met de eigen belangen van hun organisatie. Wel wordt ook door het overgrote deel van de organisaties gezegd dat de samenwerking op dit moment aan het verbeteren is. Organisaties zoeken elkaar meer op en weten elkaar sneller te vinden.

Wat tevens opvalt is dat veel medewerkers van organisaties nog maar zeer kort werkzaam zijn in wijk 2. Uit ons onderzoek blijkt dat er veel wisselingen zijn in het personeelsbestand van de maatschappelijke organisaties. Deze wisselingen hebben duidelijk negatieve gevolgen voor de samenwerking en voor de vertrouwensband met de wijkbewoners. Ook versnipperd de kennis hierdoor, omdat er veel medewerkers met stukjes kennis zijn.

Er bestaan nog vrij veel onduidelijkheden en onzekerheden over de verdeling van taken en de samenwerking tussen Raster en Don Bosco. De Gemeente geeft aan dat er op papier een strakke scheiding van werkzaamheden bestaat. Raster is verantwoordelijk voor het ambulante jongerenwerk en Don Bosco gaat een jongerencentrum oprichten, maar daar zit in praktijk nog wel een grijsgebied.

De samenwerking tussen Raster en Don Bosco kan mogelijk tot problemen leiden, door een behoorlijk verschil in visie en werkwijze.

5. Aanbevelingen

In dit hoofdstuk willen we een aantal aanbevelingen doen die naar ons inzicht het pedagogische leefklimaat in wijk 2 zouden kunnen verbeteren. Deze zijn:

- 1) De fysieke veiligheid van de wijk kan verbeterd worden. In dit geval moet men denken aan te hard rijdende auto's, overmatig veel geparkeerde auto's en het schoon houden van de wijk.
- 2) Een groot aantal maatschappelijke organisaties missen deskundigheid op het gebied van het verbeteren van het pedagogische leefklimaat van jongeren. Als er al deskundigheid is dan betreft dat vaak kinderen. Er zou meer interne deskundigheidsbevordering over jongeren verzorgd moeten worden.
- 3) Er zou een deskundigheidsnetwerk opgericht kunnen worden om kinderen en jongeren beter te begeleiden in hun persoonlijke ontwikkeling. De Gemeente zou hierin het initiatief kunnen nemen. Een deskundigheidsnetwerk kan ook ondervangen dat er teveel ad hoe overleg plaats vindt tussen maatschappelijke organisaties. Zo kan ook de deskundigheid uniform worden.
- 4) Het idee van één van de organisaties om een website op te richten voor gezamenlijke activiteiten, onderschrijven wij. Kinderen en jongeren spenderen veel tijd op het Internet en zijn daar goed te bereiken.
- 5) Maatschappelijke organisaties zouden meer 'outreaching' kunnen werken. Dit betekent concreet, meer zichtbaar zijn op straat. Wellicht verkleint dit ook de drempel van veel wijkbewoners om hulpverleningsorganisaties in te schakelen bij hun problemen.
- 6) De wijkagent zou meer controlerende taken op zich kunnen nemen ter bevordering van het pedagogische leefklimaat. Door meer in de wijk aanwezig te zijn, om toe te zien op de speeltuinen en het hanggedrag van jongeren. Dat laatste zou ook het gevoel van onveiligheid bij bewoners kunnen verminderen.
- 7) Er zou meer uren beschikbaar moeten komen voor schoolmaatschappelijk werk om in een vroegtijdig stadium problematiek bij basisschoolleerlingen te signaleren. Daarnaast zou er schoolmaatschappelijk werk ingezet kunnen worden in het voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs, om de kans op vroegtijdig schooluitval te verkleinen.
- 8) Scholen zouden meer aandacht aan verkeersveiligheid van kinderen kunnen besteden.
- 9) Speeltuinen en veldjes zouden uitdagender gemaakt moeten worden voor kinderen.
- 10) Activiteiten moeten meer inspelen op het gebrek aan creativiteit van kinderen. Er zou structureel een professional aanwezig moeten zijn in de wijk om kinderen, jongeren en ouders te begeleiden bij de invulling van vrije tijd. Zodat ze leren dat ze met eenvoudige materialen tal van spelletjes kunnen doen.

- 11) Er is een gebrek aan uren jongerenwerk in wijk 2. Er zou fulltime een jongerenwerker outreachend aan het werk moeten zijn in de wijk. Om zo een sterke vertrouwensband op te bouwen en jongeren daadwerkelijk langdurig te kunnen begeleiden.
- 12) Het is van belang dat er afspraken worden gemaakt tussen Raster en Don Bosco over het begrenzen van taken. Ook zou er structureel overleg plaats moeten vinden tussen de beide organisaties, om de onderlinge samenwerking goed te laten verlopen.
- 13) Een goede ontwikkeling is de komst van CJG en het digitaal signaleringssysteem VIS2. De Gemeente zal de maatschappelijke organisaties goed op de hoogte moeten houden van deze ontwikkelingen. Het zou goed zijn als er ruim voor de invoering hiervan een bijeenkomst plaatsvindt, waarin maatschappelijke organisatie geïnformeerd worden en hun ideeën over de vormgeving kunnen uiten.
- 14) De Gemeente zal de regisseursrol actiever op zich moeten nemen of dit deels moeten uitbesteden aan een andere organisatie. Dit om een eenduidige werkwijze te hanteren als het gaat om het pedagogische leefklimaat van kinderen en jongeren in wijk 2.

Bronnen

Boeken/brochure

Baarda, D.B. en De Goede, M.P.M. (2001). *Basisboek Kwalitatief Onderzoek* Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff bv.

Baarda, D.B. en De Goede, M.P.M. (1997). *Methoden en technieken* (tweede herziene druk). Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff bv.

Bijlsma, J. en Bunthof, A. (2006). *Brochure WMO*. Zwolle: Christelijke Hogeschool Windesheim.

Brink, G. van den., Broek, T. de., Chessa, T., Donkers, A., Hoek, T. van der. en Petri, J. e.a. (2002). *Jongeren en grotestadsproblematiek* Leuven- Apeldoorn: Garant.

Burggraaff-Huiskes, M. (2006). *Opgroeien met beleid; jeugdbeleid vanuit gemeenschapsperspectief*. Amsterdam: SWP.

De Wit, C. (2002). *Opvoeden doe je samen; werken aan een inspirerend pedagogisch klimaat* 's-Gravenhage: Makelaar WE.

Feldman R.S. (2005). *Ontwikkelingspsychologie* (derde druk). Benelux: Pearson Education.

Tieleman M. (2007). *Levensfasen, de psychologische ontwikkeling van de mens*. Amsterdam: Boom.

Internet

Agora (z.j.). *Ecologische diagnostiek vanuit het denken van Bronfenbrenner*. [http://www.sbo-
agora.nl/index.php?section=54&page=157&jpgparent=4](http://www.sbo-
agora.nl/index.php?section=54&page=157&jpgparent=4). Geraadpleegd op 04-06-2008

Gemeente Deventer (z.j.). *Deventer wijkaanpak*, [http://www.deventer.nl/bewoners/woningen-
wijken/wijkaanpak/wijk-2](http://www.deventer.nl/bewoners/woningen-
wijken/wijkaanpak/wijk-2). Geraadpleegd op 20-11-2007.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Vereniging van Nederlandse Gemeenten (z.j.). *Invoering Wet Maatschappelijke Ondersteuning*. <http://www.invoeringwmo.nl>. Geraadpleegd op 23-03-2008.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2005). *Informatiebrochure Wet op de jeugdzorg*. <http://www\l.minvws.nl/images/fo-wet-jeugdzorg Jcm19-96761 .pdf>. Geraadpleegd op 23-03-2008.

M. Kalverboer en E. Zijlstra (2006). *Conditie optimale ontwikkeling*. <http://www.ondlerwijsjeugdzorg.nl/eG>
Geraadpleegd op 23-05-2008.

Bijlagen

Bijlage 1: Interview vragen

Pedagogisch leefklimaat

Opvoeding

Wat is jullie visie op opvoeding?

Waar is deze visie op gebaseerd?

Wat hebben kinderen en jongeren volgens jullie visie nodig op dit gebied?

Is dit aanbod aanwezig in deze wijk?

Wat kunnen jullie bijdragen?

Wat kunnen andere organisatie bijdragen?

Veiligheid

Wat is jullie visie op veiligheid?

Waar is deze visie op gebaseerd?

Wat hebben kinderen en jongeren volgens jullie visie nodig op dit gebied?

Is dit aanbod aanwezig in deze wijk?

Wat kunnen jullie bijdragen?

Wat kunnen andere organisatie bijdragen?

Sociale omgeving/Opgroeien

Wat is jullie visie op sociale omgeving / opgroeien?

Waar is deze visie op gebaseerd?

Wat hebben kinderen en jongeren volgens jullie visie nodig op dit gebied?

Is dit aanbod aanwezig in deze wijk?

Wat kunnen jullie bijdragen?

Wat kunnen andere organisatie bijdragen?

Vrije tijd

Wat is jullie visie op vrije tijd?

Waar is deze visie op gebaseerd?

Wat hebben kinderen en jongeren volgens jullie visie nodig op dit gebied?

Is dit aanbod aanwezig in deze wijk?

Wat kunnen jullie bijdragen?

Wat kunnen andere organisatie bijdragen?

Onderwijs

Wat is jullie visie op onderwijs?

Waar is deze visie op gebaseerd?

Wat hebben kinderen en jongeren volgens jullie visie nodig op dit gebied?

Is dit aanbod aanwezig in deze wijk?

Wat kunnen jullie bijdragen?

Wat kunnen andere organisatie bijdragen?

Samenwerking

Werken jullie samen met burgers? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet?

Welke samenwerkingsverbanden zijn er? Frequentie, vooratter, doel, beleidsstukken?

Hoe vinden jullie de samenwerking tussen de maatschappelijke organisaties?

Wat kan er verbeterd worden?

Bestaat er een overkoepelende visie?

Zijn hier beleidsstukken van?

Bijlage 2: Respondenten maatschappelijke organisaties

Gemeente Deventer

De Gemeente is de onderste laag uit de politieke bestuursstructuur, met daarboven de provincie en de rijksoverheid. De Gemeente is het orgaan dat besluiten neemt over en beleid maakt op alle terreinen waar de inwoners van Deventer mee te maken hebben.

Binnen de Gemeente Deventer hebben wij gesproken met de beleidsmedewerker jeugd en de wijkmanager van wijk 2. Zij is sinds september 2007 werkzaam in wijk 2.

Rentree

Rentree is een woningcorporatie. Ze verhuren circa 4.400 woningen en ongeveer 600 studentenkamers in Deventer, in de oude binnenstad, in bestaande wijken en in nieuwbouwwijken. Wij hebben gesproken met de drie wijkmanagers, die ieder twee buurtjes in wijk 2 beheren. Alle drie zijn ze sinds een jaar werkzaam in deze functie.

Politie IJsselland

We hebben gesproken met de twee wijkagenten van wijk 2. Ze hebben ieder een deel van deze wijk. Ze vallen onder Politie IJsselland en hebben als taak contacten te onderhouden met diverse organisaties en instellingen. Voor bewoners is de wijkagent het aanspreekpunt binnen de politie.

Raster

Raster is een welzijnsorganisatie en bestaat sinds 1989.

Ze bieden in wijk 2 peuterspeelzaalwerk, opvoedingsondersteuning, kinder- en jongerenwerk, opbouwwerk, activiteitencentra en stedelijke projecten. Verder hebben ze kinderopvang, buitenschoolse opvang, tussenschoolse opvang en gastouderopvang.

De jongerenwerker in wijk 2 en werkt ruim een jaar bij Raster.

De kinderwerker werkt sinds 2004 bij Raster.

De opbouwwerker van wijk 2 werkt sinds twee jaar bij Raster.

Carinova

De geïnterviewde medewerker is werkzaam als maatschappelijk werker bij het AMW van Carinova. Een organisatie die op vele gebieden zorg-, hulp-, en dienstverlening aanbiedt. Verder is ze sinds twee jaar werkzaam als schoolmaatschappelijk werker voor Brede School de Enk. Ze is begonnen op de beide locaties, Circuitschool en de Mozaïek. Nu is ze alleen werkzaam op de Circuitschool, omdat ze beide scholen niet redt met vier uur per week.

GGD

GGD is een landelijke organisatie die onderverdeeld is in verschillende regio's, waaronder GGD Gelre-IJssel, waar Deventer onder valt. GGD is er om de gezondheid van de inwoners van haar regio te beschermen en te bevorderen. De jeugdarts is al 25 jaar werkzaam voor de JGZ als jeugdarts in Deventer. De JGZ heeft als doelstelling de gezondheid, groei en ontwikkeling van 4 tot 19 jarige kinderen te bevorderen en te beschermen.

Wijk- en speeltuinvereniging De Driehoek

Wijk- en speeltuinvereniging De Driehoek bestaat sinds 1947 in wijk 2. De voorzitter van deze speeltuin is dit al vele jaren. Er wordt veel georganiseerd, waaronder kinderwerk, jongerenwerk en buurtwerk. Daarnaast zijn er ook activiteiten voor senioren en wordt er van de ruimtes gebruik gemaakt voor maatschappelijke doeleinden.

Sport Service Centrum

Sport Service Centrum is sinds januari 2006 specifiek in wijk 2 actief. De geïnterviewde medewerker is een sportconsulent. Het Sport Service Centrum richt zich in de periode 2006 t/m 2009 vooral op de jeugd van 4 tot 13 jaar en heeft hierbij speciale aandacht voor het stimuleren van sportdeelname en het tegengaan, dan wel stabiliseren van overgewicht bij kinderen. Er is specifieke aandacht voor bepaalde wijken, waaronder wijk 2.

Stichting Brede School

De Brede School is nu vijf a zes jaar actief in Deventer en in wijk 2. Er zijn nu in Deventer vier Brede Scholen en nog drie in ontwikkeling. Het streven van de gemeente is dat op den duur elke wijk zijn eigen Brede School heeft. De Brede School is sinds twee jaar een stichting die zich sterk ontwikkeld heeft. Mede door het aanstellen van een stedelijke coördinator en locatiecoördinatoren. De locatiecoördinator van de Brede School de Enk, is sinds maart 2006 werkzaam binnen deze functie.

Don Bosco

Don Bosco heeft verspreid over Nederland jeugd- en jongerencentra, ook hebben ze enkele leefgemeenschappen voor jongeren., Don EJosco bestaat al heel lang en de coördinator is binnen deze organisatie 18 jaar werkzaam. In een deel van wijk 2 in Deventer zijn ze sinds een paar maanden actief. Bij de speeltuin De Driehoek al een jaar, maar sinds kort voor drie a vier uur. Hiervoor zijn ze begonnen in wijk 3. Hier hebben ze een jeugd- en jongerencentrum waar vijf dagen per week een open inloop is en groepen samen komen.

